

European Training Foundation

“SELFIE” PİLOT LAYİHƏSİNİN AZƏRBAYCAN ÜZRƏ ÖLKƏ HESABATI

Bu, Avropa Komissiyası - Birgə Tədqiqat Mərkəzi (JRC, B.4) və Avropa Təlim Fondunun (ETF) birgə hesabatıdır.

Əlyazma 2021-ci il avqust ayında tamamlanıb.

Müəllif: Amin Çərkəzov

Həmmüəlliflər: Alessandro Brolpito (ETF), Margareta Nikolovska (ETF), Ermina Martini (ETF), Nikoleta Giannoutsou (JRC), Cesar Herrero Ramila (JRC)

Əlaqə məlumatları

Birgə Tədqiqat Mərkəzi

Cesar Herrero Ramila (JRC) – cesar.herrero-ramila@ec.europa.eu

Nikoleta Giannoutsou (JRC) – nikoleta.giannoutsou@ec.europa.eu

Avropa Təlim Fondu

Alessandro Brolpito – alessandro.brolpito@etf.europa.eu

Bu sənəddə toplanmış və anonim olan məlumatlar SELFIE məlumat bazasından Avropa Komissiyası tərəfindən çıxarılmış və onlar heç bir halda Avropa Komissiyası və ya ETF-in rəsmi mövqeyini əks etdirmir.

Avropa Komissiyası və ETF bu sənədə daxil edilmiş məlumatların həqiqiliyinə zəmanət vermir. Nə Avropa Komissiyası, nə ETF, nə də ETF və ya Avropa Komissiyası adından fəaliyyət göstərən şəxs burada qeyd olunan məlumatlara görə məsuliyyət daşıyır. Hesabatda qeyd olunan fikirlər tam şəkildə müəlliflərə məxsusdur və heç bir halda Avropa Komissiyası və ya ETF-in rəsmi mövqeyini bildirmir.

Əksi qeyd edilmədiyi təqdirdə, Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) lisenziyasına əsasən bu mümkündür (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Bu o deməkdir ki, yenidən istifadəyə düzgün istinadlar göstərilməklə və hər hansı dəyişikliklər bildirilməklə icazə verilir.

© Birgə Tədqiqat Mərkəzi və Avropa Təlim Fondu, 2021

Mənbənin göstərilməsi ilə yenidən hazırlanmasına icazə verilir.

Bu nəşrə aşağıdakı şəkildə istinad göstərməyiniz xahiş olunur:

JRC və ETF, Çərkəzov A.; Brolpito A. və Giannoutsou N. ilə birlikdə (2021), SELFIE pilot layihəsinin Azərbaycan üzrə Ölkə Hesabatı, Avropa Təlim Fondu.

MİNNƏTDARLIQ

Bu hesabat Avropa Təlim Fondu (ETF), Avropa Komissiyası – Birgə Tədqiqat Mərkəzi (JRC) və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsinin birgə təşəbbüsüdür.

Amin Çərkəzov, SELFIE Yerli Mütəxəssisi bu hesabatın əsas müəllifidir. Alessandro Brolpito (ETF) və Nikoleta Giannoutsou (JRC) həmmüəllif və redaktorlardır, bu nəşrə görə ümumi məsuliyyət daşıyırlar.

Təlim və tədris üzrə yerli səlahiyyətli orqanlar, xüsusi ilə Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi və pilot layihəyə cəlb olunan məktəblər olmadan bu tədqiqatın reallaşdırılması qeyri-mümkün olacaqdı.

Fəal iştiraklarına və bu hesabatın nəticələrinin zənginliyinə töhfə verən təcrübə və fikirlərini bölüşdüklərinə görə cəlb olunmuş bütün maraqlı tərəflərə dərin təşəkkürümüzü bildiririk. Xüsusi təşəkkür: Natəvan Bədəlova, SELFIE yerli əlaqələndiricisi və Fidan Nəcəfova, Təhsil Sisteminin İnformasiya İdarəsi; ETF-dan Alessandro Brolpito, Margareta Nikolovska, Ermina Martini, Olena Bekh; JRC-dan Nikoleta Giannoutsou, Cesar Herrero-Ramila və Lilian Weikert-García.

MÜNDƏRİCAT

MİNNƏTDARLIQ	3
XÜLASƏ	5
1. AZƏRBAYCANDA “SELFIE” KOMANDASI	9
2. AZƏRBAYCANDA RƏQƏMSAL TƏHSİL SİYASƏTLƏRİ	10
3. PİLOTUN QURAŞDIRILMASI	12
3.1 Azərbaycanca ümumi orta və peşə təhsili üzrə pilot məktəblərin seçilməsi metodologiyası	12
3.2 Pilot layihə üçün məktəb rəhbərləri, müəllim və şagirdlərin seçilməsi metodologiyası	13
3.3 SELFIE materiallarının tərcümə edilməsi və tətbiqi	15
3.4 Pilot layihənin icrasına hazırlıq	15
4. İCRA	18
5. İCRADAN SONRA: KƏMİYYƏT VƏ KEYFİYYƏT TƏHLİLLƏRİ	20
5.1 METODOLOGİYA	20
5.2 KƏMİYYƏT NƏTİCƏLƏRİ	21
5.3 KEYFİYYƏT NƏTİCƏLƏRİ	26
5.4 ÜMUMİ NƏTİCƏLƏR	29
6. ÖYRƏNİLMİŞ DƏRSLƏR VƏ GƏLƏCƏK İNKİŞAFA DAİR TƏKLİFLƏR	31
7. COVID-19-UN TƏSİRLƏRİ	33
8. NƏTİCƏLƏR VƏ TÖVSIYƏLƏR	34
8.1 SELFIE alətinin tətbiqinin genişləndirilməsi, təhsil və təlim sistemlərinə inteqrasiyasına dair təhlil	34
8.2 Əsas elementlər və tövsiyələr	37
İstinadlar	41
Abreviaturalar	42
ƏLAVƏLƏR	43
Əlavə I – Ölkə profili	43
Əlavə II – Əsas kəmiyyət nəticələrinin icmalı	47
Əlavə III – Fəaliyyət planı şablonu	58

XÜLASƏ

SELFIE (İnnovativ Təhsil Texnologiyalarının Tətbiqi ilə Effektiv Tədris ilə bağlı Özünüqiymətləndirmə) məktəblərə rəqəmsal texnologiyaları təlim, tədris və qiymətləndirmə üzrə tətbiq etməyə imkan yaradan ödənişsiz bir alətdir. O, texnologiyanın məktəblərdə necə tətbiq edilməsinə dair tələbə, müəllim və məktəb rəhbərlərinin fikirlərini anonim şəkildə toplayır. Bu, qısa ifadələr, suallar və sadə 1-5 cavab şkalasından istifadə edilməklə həyata keçirilir. Bu daxil edilmiş məlumatlar əsasında, alət həm məktəb, həm də sistem səviyyəsində texnologiyanın istifadəsi və rəqəmsal səriştələrin təminatına dair məktəbin güclü və zəif cəhətlərini özündə ehtiva edən hesabat hazırlayır.

SELFIE Azərbaycanda pilot olaraq 2021-ci ildə həyata keçirilmişdir. Pilot çalışmaların məqsədləri bunlar idi:

- Məktəblərə təlim və tədrisdə öz rəqəmsal potensialını inkişaf etdirməkdə köməklik göstərmək,
- SELFIE-nin Azərbaycanda təhsil islahatları tələbləri və aidiyyəti rəqəmsal transformasiya hədəflərinə cavab verib-vermədiyini müəyyənləşdirmək,
- 2021-22 akademik ili üçün SELFIE-nin təcridən gücləndirilməsi və inteqrasiyasına dair tövsiyələrin hazırlanması.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi Avropa Komissiyası- Birgə Tədqiqat Mərkəzi (JRC) və Avropa Təlim Fondu ilə əməkdaşlıq çərçivəsində altısı peşə və digər altısı ümumi orta təhsil məktəbləri olmaqla, 12 məktəbdə pilot çalışmaların həyata keçirilməsində əməkdaşlıq göstərmişdir.

12 məktəb üzrə 6425 nəfər pilot çalışmasında iştirak etmişdir ki, bunların 91-i (1,4%) məktəb rəhbərləri, 640-ı (10%) müəllimlər və 5694-ü (88,6%) tələbələr olmuşdur. İştirakçılar ümumi orta təhsil və peşə təhsili səviyyələrində olmuşdurlar.

Bu hesabat pilot layihədən öncə, icra və pilotdan sonrakı fazalarda həyata keçirilmiş tədbirləri təsvir edir, məktəb və sistem səviyyəsində onların nəticələrini təhlil edir və SELFIE-nin inkişaf etdirilməsi və onun milli təlim və tədris sistemində inteqrasiyasına dair tövsiyələr verir. Tapıntıların daha təfəssatlı şəkildə araşdırılması üçün SELFIE pilot nəticələrinin kəmiyyət və keyfiyyət (fokus qruplar) təhlilləri həyata keçirilmişdir.

Toplanmış məlumatlar (sistem səviyyəsi) üzrə kəmiyyət təhlilinin nəticələrinə əsasən, təlim və tədrisdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqinə dair səkkiz SELFIE sahəsindən - İnfrastruktur və Avadanlıq ən aşağı xal qazanmışdır. Davamlı Peşəkar İnkişaf müsbət cavablar üzrə ən çox faiz toplamış, ondan sonra isə Liderlik yer almışdır. Müşahidələr onu göstərir ki, məktəb rəhbərləri ən pozitiv qrup, müəllimlər nisbətən pozitiv və tələbələr isə ən tənqidi qrupdur. Tələbələr (ən az pozitiv qrup) üçün sorğulara daxil edilməyən iki sahə - Davamlı Peşəkar İnkişaf və Liderlik- digər sahələr ilə müqayisədə müsbət cavablar üzrə ən yüksək faiz toplamışdır.

SELFIE iştirakçıları məktəbdən kənarında inkişaf etdirilən bacarıqlar üzrə müsbət cavabların ən yüksək faiz nisbətini (93.9%) əldə etmişdir. Qeyd olunmalıdır ki, COVID-19 böhranı məktəbdən kənarında rəqəmsal bacarıqların inkişafına burada da köməklik göstərmişdir. Tələbələr üçün müsbət cavabların ən aşağı göstəricisi cihazlar və onlayn kitabxanaların payına düşür. Bu sahələr üzrə inkişafın olması xüsusi ilə məktəb qapanmaları dövründə, habelə orta zaman perspektivi baxımından – 2020-2030-bərabərlik və mövcud təlim və tədris sisteminin ömürboyu təhsilə keçməsinə əhəmiyyətli rol oynayır.

Toplanmış məlumatların kəmiyyət təhlili və fokus qrupları ilə aparılan keyfiyyət təhlilləri göstərir ki, müəllimlər əməkdaşlıq yolu ilə tədrisin özlərinin davamlı peşəkar inkişafı üçün ən faydalı fəaliyyət olduğunu düşünürlər. Özünüqiymətləndirmədə iştirak edən müəllimlər əsasən ünsiyyət, sonra rəy və dəstək sahəsində texnologiyanın tətbiqində çox əzmlidirlər. Onlar, dərslərin tədrisi və hazırlanmasında texnologiyadan daha az tətbiq etdiklərini bildirdilər. Bu, COVID-19 -un təsiri ilə izah oluna bilər, belə ki, pandemiya kommunikasiyanı ön plana çəkdi, müəllimləri rəylərin verilməsi və dəstək üçün onlayn platformalar vasitəsi ilə texnologiyadan istifadə etməyə şövq etdi, texnologiyanın sinifdəki tədrisindəki əhəmiyyətini azaltdı. Məlumatlar eyni zamanda onu göstərir ki, müəllimlərin dərslərin hazırlanması və qiymətləndirmələrdə öz əzmkarlıqlarını artırmaları üçün rəqəmsal texnologiyanın tətbiqinə dair daha çox təlimə ehtiyacı var.

Sistem səviyyəsində pilot prosesləri və nəticələrin təhlili, imkanlar və çətinliklərin müəyyənləşdirilməsi və SELFIE alətinin inkişaf etdirilməsi və onun SELFIE pilot nəticələrinə əsaslanaraq Azərbaycanın təlim və tədris sistemində inteqrasiya edilməsi üçün tövsiyələr toplusunun təmin edilməsi məqsədi ilə pilot nəticələrinin keyfiyyət təhlili aparılmışdır. Fokus qrupu müzakirələri məktəb səviyyəsindəki maraqlı tərəflərlə onlayn formada keçirilmişdir. Maraqlı tərəf qruplarından əldə edilmiş rəylər son tövsiyələrin əsasını təşkil etmişdir.

Hər iki fokus qrupunun iştirakçıları SELFIE-nin məktəblərin rəqəmsal potensialının qiymətləndirilməsində faydalı alət olduğunu bildirmişlər. Özünüqiymətləndirmə bu qəbildən ilk təşəbbüs olmuş və hazırkı zamanın ehtiyaclarına cavab vermişdir. Sorğunun anonimliyi tələbələr daxil olmaqla respondentlərə özlərini tənqidi formada qiymətləndirmələrinə və özlərini açıq şəkildə ifadə etmələrinə imkan vermiş, habelə məktəblərə müxtəlif istifadəçi qruplarının fikirlərindən obyektiv məlumatları toplamaq və çətinlikləri müəyyənləşdirməkdə şərait yaratmışdır. Özünüqiymətləndirmə rəqəmsal texnologiyaların vətəndaşların tədrisindəki rolunun qiymətləndirilməsi üçün faydalı olmuşdur.

Məktəblər anonim statistik məlumatlar daxil olmaqla faydalı hesabat əldə etmişlər. Hesabat onlara zəif sahələr və problemlərin ortaya çıxarılmasında kömək olmuşdur. SELFIE nəticələri müzakirə edilmiş, məktəblərdə inkişaf sahələri və əlaqədar məqsədlər müəyyən edilmiş və fəaliyyət planları hazırlanmışdır.

SELFIE-nin gücləndirilməsi və onun Azərbaycanda ölkə səviyyəsində icrasına dair aşağıdakı çətinliklər müəyyənləşdirilmişdir:

- SELFIE tapşırığının yeniliyi və məktəb səviyyəsində oxşar təcrübənin olmaması. SELFIE nəticələri əsasında fəaliyyətlərin planlaşdırılmasına dair təcrübənin olmaması.
- Bir sıra sualların başa düşülməsindəki çətinlik (cümlə quruluşu və tərcümə məsələləri).
- Eyni istifadəçi tərəfindən təkrar məlumatların daxil edilməsi ehtimalı.
- Məktəb profillərinin hazırlanması, sorğuların fərdiləşdirilməsi, sorğunun təşkil olunması və sorğu nəticələrinə əsaslanan fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri üçün tələb olunan əlavə zaman (məktəb profilinin quraşdırılması və sorğuların fərdiləşdirilməsi üçün bir gün, istifadəçilərin sorğuda iştirakının əlaqələndirilməsi üçün bir həftə ərzində gündə bir-iki saat və nəticələrin müzakirə edilməsi və fəaliyyət planının hazırlanması, tətbiq edilməsi üçün iki gün sərf edilmişdir).

Bu çətinliklərin aradan qaldırılması üçün aşağıdakı imkanlar nəzərə alınmışdır:

- Rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimdə artan rolunun başa düşülməsi.
- Onlayn platforma və əsas sənədlərin Azərbaycan dilində əlçatanlığı.

- Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində – məktəb profillərinin quraşdırılması, fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE nəticələrindən necə istifadə edilməsi və sair sahələrdə – məktəblər arasında əlaqənin güclənməsi.
- SELFIE-nin genişmiqyaslı şəkildə tətbiqi və onun istismarından məsul olan SELFIE yerli əlaqələndiricisinin təsdiq olunması.

Yerli maraqlı tərəflər Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin gücləndirilməsinə dair aşağıda qeyd olunan tövsiyələrə əməl edə bilərlər:

Sistem səviyyəsində:

- Sistem və məktəb səviyyəsində pilot sınaq proseslərinə əsaslanaraq, 2021-22-ci təhsil ili üçün SELFIE-nin tədricən genişləndirilməsinə dair fəaliyyət planının hazırlanması (bunu SELFIE yerli əlaqələndiricisi edə bilər) və TN tərəfindən təsdiqi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin yerli səviyyədə icrası üçün idarəetmə modelinin təsdiq edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin təhsil siyasətləri, normativ hüquqi aktlar, habelə keyfiyyətin təminatına dair siyasət və təcrübələrə (uzunmüddətli) daxil edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin həyata keçirilməsi üçün yerli platformanın yaradılması və ya virtual məktəb platformasının (virtual.edu.az) istifadəsi, məktəblərə öz nəticələrini (və ya fəaliyyət planlarını) ictimaiyyətə açıqlamaq imkanının verilməsi, bir-birindən öyrənmənin təşviq edilməsi və icra prosesi ilə əlaqədar biliklərin mübadilə edilməsi.
- Tələbələrə daha çox motivasiyanın verilməsi üçün sualların cavablandırılması prosesinin (təkcə sorğunun doldurulmasının deyil) oyunlar vasitəsi ilə əyləncəli edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin DPİ siyasət və proqramlarına daxil edilməsi, xüsusilə təlim proqramı çərçivəsində məktəb əlaqələndiriciləri üçün təlimin təşkili. İstifadəçilərin müstəqil şəkildə istifadə edə biləcəyi maraqlı və başa düşülməsi asan materialların (misaal üçün Azərbaycan dilində qısa filmlər) hazırlanması, müəllimlərlə tələbələr, yaxud məktəb əlaqələndiriciləri ilə müəllimlər arasında fərdi məsləhətləşmələrə dəstək verilməsi. Bu, eyni zamanda daha standart anlayışa gətirib çıxara bilər.

Məktəb səviyyəsində:

- Pilot sınaqlarda tətbiq olunan alətlərdən (WhatsApp, `necə etməli` kitabxanaları və s.) başlamaqla, tədrisdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi üzrə məktəb səviyyəsində özünüqiymətləndirmənin əlaqələndirilməsi üçün yaradılmış mexanizmin davam etdirilməsi.
- Məktəblərə fəaliyyət planının icrasında göstərilən dəstək, habelə maliyyə dəstəyi kimi təşviqetmələrin həyata keçirilməsi.

Fəsil 1-də tapşırığın icrasına cəlb olunmuş bütün tərəfdaş müəssisələrdən olan komanda üzvləri təqdim edilir.

Fəsil 2-də ölkədəki rəqəmsal təhsil və təlim siyasətləri, vətəndaşların rəqəmsal bacarıqlarının gücləndirilməsində təhsil orqanları və təlim təminatçılarının rolu təsvir edilir.

Fəsil 3-də pilot sınağın qurulmasına dair yanaşmalar və atılan addımlara diqqət ayırır.

Fəsil 4 pilot sınağın icrası barədədir.

Fəsil 5-də SELFIE nəticələrinin kəmiyyət və keyfiyyət təhlilində istifadə olunan metodologiyalar və təhlilin nəticələri təsvir edilir.

Fəsil 6-da çıxarılmış dərslər və SELFIE alətinin daha da inkişafına dair təkliflərə diqqət ayrılır.

Fəsil 7-də tapşırığın icra prosesində COVID-19-un yaratdığı təsirlərə nəzər salınır.

Fəsil 8-də imkanlar və çətinliklər baxımından əsas elementlər sadalanır, SELFIE-nin ümumi təhsil və ilk peşə təhsilində genişmiqyaslı icrası üçün yerli maraqlı tərəflərə siyasət tövsiyələri toplusu təqdim edilir.

Əlavə I-də SELFIE Azərbaycan pilot layihəsi üçün ölkən profili göstərilir.

Əlavə II-də əsas kəmiyyət göstəricilərinə dair ümumi icmal təqdim edilir.

Əlavə III-də məktəblərin rəqəmsal inkişaf planlarını dəstəkləmək üçün komanda tərəfindən təklif olunan fəaliyyət planının şablonu verilir.

1. AZƏRBAYCANDA “SELFIE” KOMANDASI

Layihə komandası aşağıdakı üzvlərdən ibarətdir:

SELFIE yerli əlaqələndiricisi

- Natəvan Bədəlova, Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnforsiyalaşdırılması İdarəsi

ETF

- Alessandro Broipito, Rəqəmsal Bacarıqlar və Tədris üzrə böyük mütəxəssis
- Margareta Nikolovska, Azərbaycan üzrə ölkə əlaqələndiricisi
- Ermina Martini, Layihə üzrə məsul şəxs
- Christine Hemschemeier, İnsan Kapitalının İnkişafı üzrə böyük mütəxəssis
- Fabio Nascimbeni, İnsan Kapitalının İnkişafı üzrə mütəxəssis
- Amin Çərkəzov, seçilmiş yerli mütəxəssis

Avropa Komissiyası – Birgə Tədqiqat Mərkəzi

- Nikoleta Giannoutsou, elmi işçi
- Lilian Weikert Garcia, JRC
- César Herrero Ramila, JRC
- Gabrielle Lafitte, JRC

2. AZƏRBAYCANDA RƏQƏMSAL TƏHSİL SİYASƏTLƏRİ

Azərbaycanda rəqəmsal siyasətlər, adətən, təhsilin bütün səviyyələri və sektorlarına dair siyasət və strategiyalara uyğun olaraq yerinə yetirilir. Azərbaycan Respublikasının Təhsil haqqında Qanunu dövlət təhsil müəssisələrinin rəqəmsal təhsilin verilməsindəki rolunu tənzimləyir¹. Dövlət ümumtəhsil müəssisələrində informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının (İKT) tədrisi və müəllimlərin təlimi (ümumi təhsil və peşə təhsili) sahəsində məsuliyyəti dövlət öz üzərinə götürür. Qanuna əsasən, təhsil müəssisələri informasiya cəmiyyətində yaşamaq və işləmək üçün təhsilalanların bacarıqlarını inkişaf etdirir.

2012-ci ildə qəbul olunmuş "Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış" inkişaf konsepsiyası təhsilin kompüterləşməsi, İKT və virtual tədrisin tətbiqinin genişlənməsi və insan kapitalının inkişafı üçün kompüter əsaslı biliklərin gücləndirilməsini özündə ehtiva edir². Konsepsiya müvafiq strategiyalar və dövlət proqramları, aidiyyəti sahələr, habelə Peşə Tədris mərkəzlərinə kompüterlərin təminatı daxil olmaqla bir sıra tədbirlər üçün başlanğıc nöqtəsidir.

Rəqəmsal təhsil ömürboyu öyrənmə üzrə əsas sərişətlər formasında mövcud qanunvericiliyə (milli kvalifikasiyalar çərçivəsi (MKÇ), ümumtəhsil qanunvericiliyi, Peşə təhsilinin dövlət standartları) inteqrasiya olunub. 2018-ci ildə Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikasının ömürboyu təhsil üzrə Milli Kvalifikasiyalar Çərçivəsi bütün səviyyə göstəriciləri üzrə rəqəmsal bacarıqların konturlarını cızır. Bu kimi səviyyə göstəricilərinə görə ibtidai məktəbdə şagirdlər kompüterlərdən istifadə edə bilməli; ümumtəhsil səviyyəsində onlar müasir texnologiyalardan düzgün formada və minimum risklə istifadə edə bilməli; tam orta təhsil və Peşə məktəb səviyyəsində onların texnologiyalar ilə sahələrinə (ixtisas) uyğun tanış olmaları və gündəlik həyatda texnologiyanın təsirini qiymətləndirə bilməlidirlər.

2019-cu ildə qəbul edilmiş Ümumi təhsil haqqında Qanuna əsasən, ümumi orta təhsilin hədəflərindən biri təhsilalanların müasir rəqəmsal bacarıqlarını inkişaf etdirməkdir. Dövlət ümumi təhsil müəssisələrinə İKT, rəqəmsal təlim resursları və digər texniki vasitələrin təminatına dair məsuliyyət götürür. Bu, müasir təhsil texnologiya və yeniliklərinin tətbiqi, müəllimlərin peşəkar inkişafı üçün imkanlar yaradır. Ümumi təhsildəki müəllimlər müasir interaktiv təlim metodları, yeniliklərinin öyrənilməsi və istifadəsinə dair öhdəçiliyə malikdir.

Peşə təhsili haqqında Qanun Peşə təhsilinə müasir yanaşmaları təmin etmək məqsədi ilə hazırlanıb. O, 2018-ci ildə qəbul olunub. Qanuna əsasən Peşə təhsili sahəsində dövlət siyasətinin prinsiplərindən biri elmi və texnoloji yeniliklərin tədrisə inteqrasiya edilməsi ilə peşə təhsilinin təşkil olunmasıdır. Dövlət yeni təhsil metodlarının tətbiqi ilə tədrisdə yeniliklərin tətbiqi üçün şəraitin yaradılmasında məsuldur.

Peşə təhsili üzrə Dövlət Standartları ömürboyu təhsil, yeni İlk Peşə-ixtisas təhsili pilləsi və davamlı Peşə təhsili³ üzrə səkkiz əsas sərişətni müəyyən edir. İnformasiya texnologiyası (İT və ya rəqəmsal sərişət) bunlardan biridir. Bundan başqa, Peşə və kvalifikasiya standartının hazırlanması, yenidən

¹ Mənbə: <http://www.e-qanun.az/framework/18343>

² Mənbə: https://president.az/files/future_en.pdf

³ Mənbə: <http://www.e-qanun.az/framework/41741>

hazırlanması, təsdiq edilməsi, qeydiyyatının aparılması və müddətinin uzadılması Qaydaları İKT-ni ilk-peşə ixtisas təhsili pilləsi kvalifikasiyalarında məcburi səriştələrdən biri kimi müəyyən edir⁴. Azərbaycanda Peşə təhsili kurikulum və təlim materialları müvafiq sənədlərə uyğun şəkildə hazırlanıb.

2013-cü ildə qəbul edilmiş Azərbaycan Respublikası Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası müasir tələblərə cavab vermək və ömürboyu təhsili təmin etmək üçün İKT-əsaslı təlim metodologiyası və uzaqdan təhsil ilə uyğunluq təşkil edən təhsil infrastrukturunun yaradılmasını təmin edir⁵. Strategiya ümumi təhsil sisteminin həyata keçirilməsini məqsəd güdür. Təhsilin bütün səviyyələri, habelə Peşə təhsili üçün İKT kurikulumları Təhsil Strategiyasının strateji məqsədlərinə müvafiq şəkildə hazırlanır.

Strategiya eyni zamanda rəqəmsal təhsil resurslarına əlçatanlığın genişləndirilməsini təmin edir və təhsilə dair media və internet resurslarını təşkil edir. Onlayn Peşə təhsilinə dair açıq resurslar (dərs kitabları və digər materiallar) davamlı olaraq bu tələbə müvafiq şəkildə hazırlanır.

Azərbaycan 2030: Sosial-İqtisadi İnkişafa dair Milli Prioritetlər (2021-ci il fevral ayında qəbul edilib) adlı yeni strateji səhifə insan kapitalının inkişafına dair öhdəliyi təsdiq edir. Prioritet 3, 21-ci əsrin tələblərinə uyğun təhsil, qeyd edir ki, səriştələr, sosial vərdişlər və bacarıqların ahəngli inkişafına əsaslanan `ömürboyu təhsil`ə xüsusi diqqət ayrılmalıdır. Təhsil sistemi məktəb yaşından rəqəmsal bacarıqların yeridilməsi ilə cavan nəsli növbəti rəqəmsal texnologiyalar əsrinə hazırlamaq, onlara günümüzədən tamamilə fərqlənən yeni bacarıqlar, ixtisas və səriştələr verməyə hədəflənməlidir.

Təhsil Nazirliyi nəzdində Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin (PTDA) müddəaları Peşə təhsili üçün rəqəmsal resurs bazasının inkişaf etdirilməsinə dair öhdəliyi müəyyən edir. Elektron dərsliklər, video dərslər və digər materialların hazırlanması üzrə siyasət bazası bu sənəd və digər aidiyyəti tənzimləyici aktlarda mövcuddur.

‘İKT-nin təhsildə tətbiqi’ ümumtəhsil və Peşə məktəbləri müəllimləri üçün davamlı peşəkar inkişafa (DPİ) dair mövzulardan biridir. Təhsilin İnkişafına dair Milli Strategiya innovativ təlim metod və texnologiyaları və ömürboyu təhsili təmin edən tədris infrastrukturunun yaradılmasını həyata keçirmiş tədris təminatçılarının yaradılmasını nəzərdən keçirir.

Peşə Təhsili haqqında Qanuna əsasən müəllimlər və təlim verənlər innovativ yönümlü olmalı və müasir təlim alətləri ilə təmin edilmək hüququna malik olmalıdırlar. Onlar eyni zamanda təlimlərdə iştirak, bilik və bacarıqlarını, habelə dərs keçdikləri mövzular üzrə səriştələrini artırmaq, habelə davamlı şəkildə öz peşəkarlıqlarını yaxşılaşdırmaq hüququna malikdirlər.

Peşə Təhsili haqqında Qanun Peşə müəssisələrinə innovativ fəaliyyətlər həyata keçirmək barədə hüquq verir. O, müəssisənin səriştəliyini yaxşılaşdırmaq, yeni texnologiyaların tətbiq edilməsi və yeni daxili strukturlar yaratmaq üçün öz işçilərinə innovativ təkliflər vermək və yenilikçi fəaliyyətlərə cəlb olunmaq hüququ verir. Bu səbəbdən, Peşə təhsili daxil olmaqla, təhsilin bütün səviyyələri üzrə müəllimlər davamlı olaraq Təhsil Nazirliyi tərəfindən Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı İnstitutunun təşkil etdiyi rəqəmsal bacarıqlar təliminə cəlb olunur.

- Ümumtəhsil və peşə təhsili üzrə müəllim və təlim verənlər üçün rəqəmsal bacarıqlara dair təlim adətən Təhsil Nazirliyi tərəfindən aşağıdakı sahələrdə aparılır:
- tədrisdə interaktiv texnologiyalar və elektron məzmunun tətbiqi üzrə bacarıqların artırılması

⁴ Mənbə: <http://www.e-qanun.az/framework/20045>

⁵ Mənbə: <https://president.az/articles/9779>

- mövzular üzrə elektron təlim resurslarının inkişafına dair bacarıqların artırılması
- ixtisasartırma kursunu bitirən şəxslər üçün təlimdə İKT-nin tətbiqinə dair praktikalar
- elektron resursların istifadəsi yolu ilə interaktiv tapşırıqların yaradılması üzrə metodologiya
- interaktiv lövhələrin istifadəsi üzrə təlim
- təhsildə İKT, müasir təlim strategiya və layihələrin tətbiqində bacarıqların artırılması

Müəllim və təlim verənlər təhsildə İKT-nin tətbiqi təlim kurslarında elektron lövhə və kompüterlərdən necə istifadə etməyi öyrənir, habelə MS Word, Excel, PowerPoint, Publisher, Google alətləri, e-poçt və internetdə işləməyi öyrənirlər. Riyaziyyat və informatikanın tədris edilməsi üçün ayrıca kvalifikasiya mövcuddur. Bundan başqa, müəllimlər üçün onların məktəblərində təchiz olunan xüsusi avadanlıqların (misal üçün, e-kitabxanalar, simulyatorlar) istifadəsi üzrə DPI təlimi təşkil olunur.

Müəllimlərə təlimlərin keçirilməsində PTDA da öhdəçiliyə malikdir. Bu, Agentlik nəzdindəki dövlət Peşə Mərkəzləri tərəfindən həyata keçirilir. Peşə təhsili haqqında qanuna uyğun olaraq, peşə təhsili müəssisələri bacarıqların artırılması və əldə saxlanması üzrə kurslar təşkil etməlidirlər.

Müəllim və təlim verənlərin rəqəmsal bacarıqları, tədris proqramının tamamlanmasından sonra qiymətləndirilir və proqram tələblərinə müvafiq sertifikatlaşdırılır (bir iş günündən az müddətdə keçirilən kurslar sertifikatlaşdırılmır).

Təhsil Strategiyası eyni zamanda rəqəmsal tədris resurslarına genişmiqyaslı çıxışı təmin edir və elektron təhsil daxil olmaqla İKT əsaslı təhsil infrastrukturunun yaradılması üçün əlavə resursların ayrılmasını həyata keçirir. Dərs və təlim verənlər üçün öz-özünə öyrənmə və digər məsələlərdə dəstək olan e-dərsliklər, video dərslər və başqa elektron resurslara dair platformalar strategiya, digər aidiyyəti sənədlərdə müəyyən olunmuş prioritetlərə uyğun olaraq yaradılmışdır.

3. PİLOTUN QURAŞDIRILMASI

3.1 Azərbaycanca ümumi orta və peşə təhsili üzrə pilot məktəblərin seçilməsi metodologiyası

2020-ci ildə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi JRC və ETF-ə müraciətlə SELFIE aləti və onun Azərbaycanda məktəblərin rəqəmsal potensialını qiymətləndirmək üçün necə tətbiq oluna biləcəyinə dair sorğu göndərmişdir. JRC və ETF alət, onun potensial üstünlükləri və ETF-nin pilotu necə dəstəkləyə bilməsinə dair açıqlamalar vermişdir. Təhsil Nazirliyi SELFIE-nin pilot olaraq həyata keçirilməsinə dair öz marağını açıq şəkildə bildirmişdir. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi əlaqələndirici təşkilat olaraq müəyyən edilmiş və SELFIE üçün yerli əlaqələndirici təyin edilmişdir.

2021-ci ilin mart ayında Azərbaycanda pilot fəaliyyətlərinə dəstək olmaq üçün ETF SELFIE mütəxəssisi təyin etmişdir. Mütəxəssis sistem səviyyəsində fəaliyyətlərə dəstək olmuş və məktəb səviyyəsində icra prosesinə bələdçilik etmişdir.

TN ilə yaxından əməkdaşlıq və ETF-JRC ilə məsləhətləşmələr çərçivəsində 12 məktəb seçilmişdir. Onların yarısı ümumi orta təhsil məktəbləri (MKÇ səviyyələri 1-4) və digər yarısı texniki

peşə məktəbləridir (MKÇ səviyyələri 3, 4 və 5). Azərbaycanda ibtidai təhsil (MKÇ səviyyəsi 1) ümumi olaraq ümumi orta təhsil məktəbləri tərəfindən verilir və bu səbəbdən ayrıca məktəb kimi cəlb edilməyiblər. Peşə məktəbləri yuxarı orta (MKÇ səviyyəsi 4), ilkin peşə (MKÇ səviyyəsi 3), texniki peşə (MKÇ səviyyə 3, və 4- Peşə təhsili yuxarı orta təhsil ilə birləşdirildikdə) və yüksək peşə təhsili (MKÇ səviyyəsi 5) verirlər. Azərbaycanda təhsil müxtəlif təlimat vasitələri ilə, əsas olaraq Azərbaycan, ingilis və rus dillərində tədris olunur. Seçilmiş məktəblər müxtəlif dillərində tədris verirlər.

Baxmayaraq ki, müəyyən olunmuş hər hansı məktəb nümunəsi milli təhsil sisteminin göstəricisi deyil, nümunələrin tərkibi həm ümumi təhsil, həm də peşə təhsilində kontekst və şəraitlərin müxtəlifliyini ortaya qoymağa hədəflənmişdir. Nəticə olaraq nümunələrə müxtəlif növ məktəblər daxildir: tam orta məktəb, lisey, gimnaziya, peşə liseyi və peşə təhsil mərkəzi. Məktəblərin seçilməsində aşağıdakı kriteriyalardan da istifadə olunmuşdur:

■ Regional balans

Məktəblər ölkəni əhatə etmək üçün fərqli coğrafi ərazilərdən seçilmişdir. 12 məktəbdən 7-si rayonlarda (Gəncə, Qəbələ, Mingəçevir, Salyan, Şəki və Sumqayıt) və 5-i paytaxtda (Bakı) yerləşir.

■ Məktəb infrastrukturunu

Seçilmiş məktəblər rəqəmsal inkişaf daxil olmaqla, infrastruktur inkişafının fərqli səviyyələrindədir. Seçilmiş məktəblərin bəziləri müəllim və tələbələrin əksəriyyəti üçün əlçatan olan müasir rəqəmsal avadanlıqlarla təchiz olunub, digərlərində isə tədris və öyrənmə üçün əlçatan olan son rəqəmsal alətlər mövcud deyil. İnternetə çıxış demək olar ki, bütün məktəblərdə yaxşıdır: onlar əsasən ADSL rabitəsindən, yalnız çox az sayda məktəb kabel genişzolaqlı əlaqələrdən istifadə edir.

■ Müəllimlər və ustad təlim keçənlərin (Peşə məktəblərində) rəqəmsal səriştəsi

Bir sıra seçilmiş məktəblərdəki müəllimlər İKT üzrə təlimlər alıb və rəqəmsal səriştələri yüksək səviyyədədir, amma digər məktəbdəkilər aşağı-orta səviyyələrdədir. Adətən böyük şəhərlərdəki məktəblər rayonlardakından fərqli olaraq daha yüksək rəqəmsal səriştələrə malik olur.

3.2 Pilot layihə üçün məktəb rəhbərləri, müəllim və şagirdlərin seçilməsi metodologiyası

Hər bir məktəb üçün pilot layihə üzrə cəlb edilmiş məktəb rəhbərləri, müəllim və şagirdlərin sayı aşağıdakı SELFIE cədvəllərinə əsaslanır:

Məktəb rəhbərləri

Təhsil səviyyəsinə görə uyğun məktəb rəhbərlərinin sayı	Minimal iştirak əmsalı %
5 məktəb rəhbərinə qədər	80%
6-10 məktəb rəhbəri	70%
11-30 məktəb rəhbəri	60%
30-dan çox məktəb rəhbəri	50%

Müəllimlər

Təhsil səviyyəsinə görə uyğun müəllimlərin sayı	Minimal iştirak əmsalı %
10 müəllimə qədər	80%
11-30 müəllim	60%
31-45 müəllim	50%
46-125 müəllim	33%
126-200 müəllim	25%
201-500 müəllim	20%
500-dən yuxarı müəllim	10%

Tələbələr

Təhsil səviyyəsinə görə uyğun tələbələrin sayı	Minimal iştirak əmsalı %
50 tələbəyə qədər	60%
51-150 tələbə	50%
151-250 tələbə	40%
251-500 tələbə	30%
501-750 tələbə	25%
751-1000 tələbə	20%
1000 tələbədən çox	10%

Sorğu üçün məktəb rəhbərlərinin seçilməsi:

- Məktəb direktorları və direktor müavinləri cəlb edilmişdir.
- Tədris keçən məktəb direktorları yalnız məktəb rəhbərləri üçün olan sorğuları doldurmuşdur.

Sorğu üçün müəllimlərin seçilməsi:

- Müəllimlər müxtəlif fənlər üzrə seçilib.
- Müəllimlər bütün yaş qrupları üzrə seçilmişdir.
- Müəllimlər müxtəlif yaş qrupları üzrə tələbələrə dərs keçirdilər.
- Məktəblərin fərqli dillərdə olması zamanı müəllimlər müxtəlif dillər üzrə seçilmişdi.
- Təhsil səviyyələri üzrə işləyən müəllimlər hər bir səviyyə üzrə sorğunu tamamlamışdır.

Tələbələrin sorğusu:

- Eyni yaş qrupundan (yuxarı siniflər) olan tələbələr bütün məktəblərə cəlb edilmişlər.
- Tələbələr bütün dillər üzrə cəlb edilmişdir (balans təmin edilmişdir).

3.3 SELFIE materiallarının tərcümə edilməsi və tətbiqi

Sorğu və əlavə materialların tərcüməsi TN tərəfindən tərcümə şirkətinə həvalə edilmişdir. Tərcümə SELFIE mütəxəssisi işə cəlb olunmamışdan öncə, 2021-ci ilin mart ayından əvvəl edilmişdir. Sorğular daxil olmaqla bütün tərcümə edilmiş materiallar keyfiyyətin təmin edilməsi (misal üçün, terminologiyada davamlılıq, milli kontekst ilə aydın və yığcam uyuşma və ahəngdarlıq) məqsədi ilə Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi, yerli əlaqələndirici və seçilmiş SELFIE mütəxəssisi tərəfindən yoxlanılmışdır. Alətin pilot olaraq həyata keçirilməsi məktəb ilinin sonuna kimi tamamlanmalı olduğu üçün, keyfiyyət yoxlamaları üçün mövcud zaman məhdud idi. Alət Azərbaycan dilində hazırlandıqdan sonra, yerli əlaqələndirici və seçilmiş mütəxəssis potensial boşluqlar, habelə tərcümə xətlərinin ortaya çıxardılması üçün onu onlayn olaraq test sınağından keçirmişdir. Müəyyən edilmiş tərcümə problemləri JRC-ya bildirilmiş və açılış iclasından bir həftə öncə operativ şəkildə düzəldilmişdir.

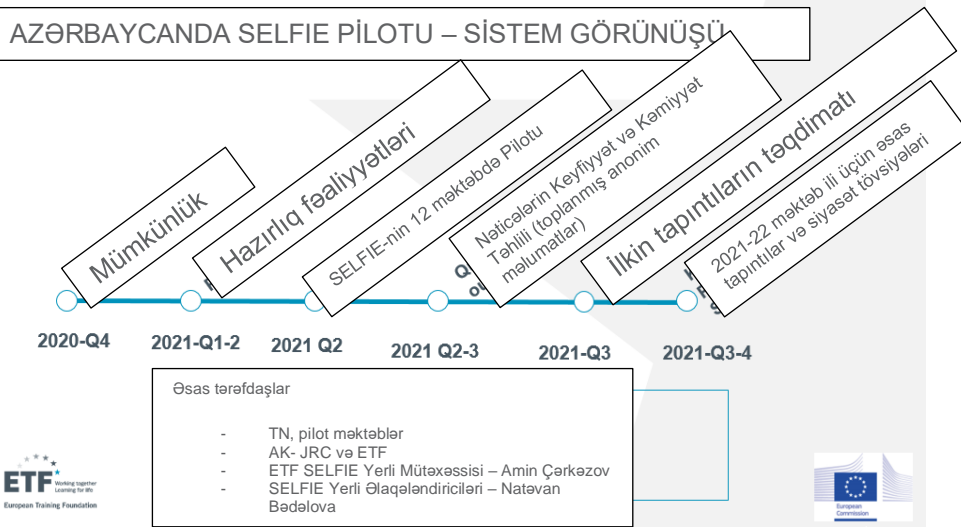
3.4 Pilot layihənin icrasına hazırlıq

Pilot çalışmasının sistem səviyyəsində əhatə sahəsi planlaşdırmanın ən erkən mərhələlərində müəyyən edilmişdir. Planlaşdırma 2021-ci il martın əvvəlindən aprelin sonuna olmaqla iki ay ərzində aparılmışdır. Hazırlıq fazasında aşağıdakı fəaliyyətlər görülmüşdür:

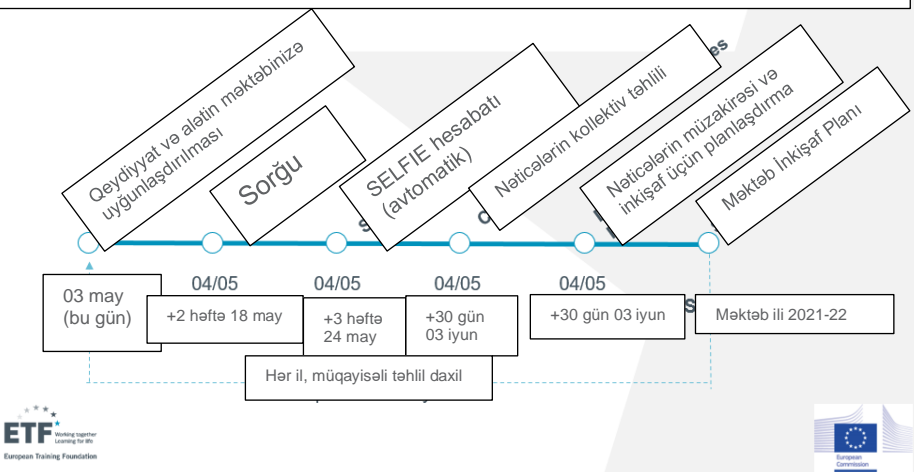
1. Təhsil Nazirliyinin rəhbərliyi çalışma, onun məqsədləri, faydalı aspektlər və SELFIE-nin ölkə üzrə icrasının planlaşdırılmasının vacibliyi haqqında məlumatlandırılmışdır.
2. Pilot layihənin icrası Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi ilə əməkdaşlıq çərçivəsində planlaşdırılmışdır.
3. Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi, ETF və JRC arasında sənədlərin mübadiləsi və sinxronlaşdırılmış işin təşkili üçün onlayn qovluq yaradılmışdır.
4. Hazırlıq fazası müddətində fəaliyyətlərin vaxt cədvəli hazırlanmış və İlkin Hesabatda cəlb edilmiş bütün maraqlı tərəflər ilə paylaşılmışdır. Hazırlıq fəaliyyətləri razılaşdırılmış vaxt cədvəlinə uyğun olaraq komanda tərəfindən həyata keçirilmişdir.
5. Nümunələrin götürülməsi metodologiyası və məktəblərin seçilməsi kriteriyası müəyyən edilmiş və Nazirlik ilə paylaşılmışdır.
6. Pilot məktəblərin seçilməsi üzrə metodologiya üzrə yuxarıdakı Fəsil 3.1-də göstərilən kriteriyaya müvafiq olaraq 12 məktəb seçilmişdir.

7. Məktəb seçim prosesindən sonra hər bir məktəb üçün SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri və müavinləri müəyyənləşdirildi. Mümkün olduğu zamanlarda məktəb İKT əlaqələndiriciləri SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri təyin edilirdilər (əgər ingilis dilində bilirlərsə və ya tapşırığı götürməyə razı idilərsə; əks-təqdirdə ingilis dili müəllimlərindən biri əlaqələndirici kimi seçilirdi). Hər bir seçilmiş məktəb üçün üç nəfərdən – məktəb rəhbərləri, SELFIE əlaqələndiricisi və əlaqələndirici müavinini – ibarət məktəb komandaları təşkil edilmişdir. Məktəb komandalarının təşkili üzrə kriteriyalardan biri ingilis dili biliyi idi – çalışılırdı ki, məktəb komandasında ən azı bir nəfər ingilis dilini bilsin. Bütün məktəb komandaları çalışma barəsində məlumatlandırılmış və məsləhətləşmələr üçün daxili rabitə qrupu təşkil edilmişdir. 'Zoom', 'Microsoft Teams' və 'WhatsApp' vasitəsi ilə onlayn iclaslar təşkil edilmişdir.
8. SELFIE aləti Azərbaycan dilində yaradılmışdır və pilot layihəsi 12 məktəbdə başladılmazdan öncə yerli əlaqələndirici və seçilmiş mütəxəssis tərəfindən test sınağı aparılaraq potensial uyğunsuzluqlar aradan götürülmüşdür. Test sınaq çalışması pilot layihənin açılış iclasından bir həftə əvvəl həyata keçirilmişdir. 'Demo' versiyasında test sınağı vasitəsi ilə müəyyən edilmiş problemlər dərhal JRC tərəfindən həll edilmiş və alətə müvafiq düzəlişlər edilmişdir.
9. Komanda kəmiyyət və keyfiyyət təhlili üçün metodologiya hazırlamış, onu TN ilə müzakirədən sonra tamamlamışdır. Metodologiyada pilot layihəsi nəticələrinin təhlili üçün məktəb səviyyəsində və yerli maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələr yer almışdır.
10. Açılış iclası ingilis və Azərbaycan dillərində, sinxron tərcümə ilə aparılmış və məktəb komandaları üçün təlim və praktik sessiyalar Azərbaycan dilində həyata keçirilmişdir. (<https://openspace.etf.europa.eu/events/SELFIE-pilot-kick-azerbaijan>). Tədbirdə, pilot layihəsindən öncə məktəb əlaqələndiricilərindən öz məktəblərini SELFIE platformasına qeydiyyatla salmaları rica edilmişdir (<https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital>) və yerli komanda bu nüansda onlara dəstək olmuşdur. Avropa Komissiyasının Məktəb Əlaqələndiriciləri üçün SELFIE Bələdçisi (https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/SELFIE-guide-for-school-coordinators_en), Məktəb profilinin yaradılması və SELFIE çalışmasının quraşdırılmasına dair addım-addım təlimatlar (https://ec.europa.eu/education/resources-and-tools/document-library/check-list-for-setting-up-SELFIE_en) və digər aidiyyəti məlumatlar (https://ec.europa.eu/education/schools-go-digital/SELFIE-resources_en) məktəb komandaları ilə Azərbaycan dilində paylaşılmış və texniki məsələlərə dair yol göstərmək və yaranacaq suallara cavab vermək üçün onlarla onlayn görüş keçirilmişdir. Nümunədəki bütün məktəblər açılış iclasından öncə öz qeydiyyatlarını tamamlamışdır.
11. Məktəb səviyyəsində sorğular hazırlıq fazasında uyğunlaşdırılaraq hazırlanmışdır. 12 məktəbdən 9-u seçimli suallar əlavə etmiş və 4-ü yenilərini yaratmışdır. Sualların uyğunlaşdırılması 3 may 2021-ci il tarixinin yer aldığı həftədə icra olunmuşdur. Sistem və məktəb səviyyələrindəki fəaliyyətlərin zaman cədvəli aşağıdakı slaydlarda göstərilmişdir.

AZƏRBAYCANDA SELFIE PİLOTU – SİSTEM GÖRÜNÜŞÜ

AZƏRBAYCANDA MƏKTƏBDƏ SELFIE-NİN PİLOTU – ZAMAN CƏDVƏLİ

4. İCRA

SELFIE pilotunun Azərbaycanda icrasına 3 may 2021-ci il tarixində keçirilən açılış iclası ilə start verildi. ETF, JRC və TN tərəfindən birgə təşkil olunmuş iclasda yerli və məktəb səviyyəsində olan əlaqələndiricilər, beynəlxalq təşkilatlar və digər tərəflər iştirak etmişlər. SELFIE-nin məqsədi, onun təlim və Təhsildə texnologiyanın istifadəsinin artırılmasındakı rolu, habelə müxtəlif səviyyələrdəki maraqlı tərəflər üçün üstünlükləri iclasda əhatə olunmuşdur.

12 məktəbdən olan SELFIE komandaları açılış iclasında iştirak etmişdir. Onlara təlim keçirilmiş və SELFIE-nin quraşdırılması, işlədilməsi və SELFIE məktəb hesabatının tətbiqi barədə təlimatlar verilmişdir. Ümumilikdə iclasda 70 şəxs iştirak etmişdir.

Məktəb əlaqələndiriciləri ilə növbəti onlayn iclas daha təfəssilatlı məlumatların mübadiləsi və texniki məsələlərə dair təlimatlar və onların əlavə suallarına cavab vermək məqsədi ilə, növbəti gün yerli komanda tərəfindən təşkil edilmişdir. Məktəb profilinin quraşdırılmasına dair bütün addımlar, sorğuların uyğunlaşdırılması, habelə seçimli suallar üzrə verilənlərin əlavə edilməsi və yeni sualların qoyulması, tarixlərin seçilməsi, keçid linklərin aktivləşdirilməsi və paylaşılması, sorğuların doldurulması və məktəb hesabatlarının istifadəsi yenidən ətraflı şəkildə əhatə edilmişdir. SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri, yerli əlaqələndirici və seçilmiş mütəxəssis iclasda iştirak etmişdir.

Açılış iclasından sonrakı həftə ərzində məktəb komandaları, SELFIE icrasının bütün mərhələləri üzrə texniki məsələlərə dair fərdi dəstək almışdır.⁶ Nəticə olaraq nümunədəki bütün məktəblər öz qeydiyyatlarını və məktəbdə sistemin quraşdırılmasını tamamlamış və rəhbərlik, müəllimlər və tələbələr sorğuların doldurulmasına cəlb etmişlər. Seçilmiş üç həftə müddətində sorğulara cavab verməyi tamamladıqdan sonra, SELFIE əlaqələndiriciləri səkkiz SELFIE sahəsi üzrə toplanmış məlumatlardan ibarət və rəngli qrafikalarda güclü və zəif tərəfləri göstərən alətlər panelində avtomatik şəkildə yaradılmış SELFIE məktəb hesabatlarına baxa bilmişlər. Sistem istifadəçilərə hesabatın pdf (statik) və ya onlayn interaktiv formasını yaratmağa imkan verir.

Məktəb rəhbərləri fərqli istifadəçi qrupları tərəfindən (məktəb rəhbərləri, müəllim və tələbələr) qiymətləndirilən, təlim və tədris üzrə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi səviyyəsini görməkdə maraqlı idilər. Bu səbəbdən onlar müəllim və tələbələrin nəticələrin təhlilində iştirak etməyə həvəsləndirirdilər. `SELFIE məktəbi` və iştirakçılar üçün platformada⁷ yaradılan SELFIE sertifikatları müxtəlif tip maraqlı tərəflərin iştirakına stimül verən digər bir effektiv məqam idi.

Hər bir pilot məktəbi platforma tərəfindən hazırlanmış SELFIE hesabatı əsasında fəaliyyət planı hazırlamışdır (fəaliyyət planı nümunəsi aşağıda göstərilib). Adəti üzrə, SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri planları məktəb rəhbərliyi ilə məsləhətləşmələr çərçivəsində hazırlamış və onları pedaqoji şüradə müzakirə etmişlər. Fəaliyyət planı şablonu komanda tərəfindən hazırlanmış və məktəb əlaqələndiriciləri ilə paylaşılmışdır (Əlavə III). Məktəblərə fəaliyyət planlarından asanlıqla istifadə etmələrinə imkan yaratmaq və hər bir məktəbdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqini yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə şablonun sadə formatda hazırlanmasına səylər göstərilmişdir. Fəaliyyətlərin planlaşdırılmasında SELFIE-nin tətbiqi üzrə yol göstərmək və inkişaf üçün müəyyən olunan sahələrdə fəaliyyət planlarının hazırlanmasına dair məktəb əlaqələndiricilərinə dəstək olmaq məqsədi ilə, yerli

⁶ Sorğuya cavab vermək üçün məktəb istifadəçilərinə üç həftə verilmişdir.

⁷ İştirakçılar üçün 1 saatlıq iştirak sertifikatı (məktəb rəhbərləri, müəllimlər və tələbələr), SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri üçün 10 saatlıq iştirak sertifikatı və məktəblər üçün Fərqlənmə nişanı.

komanda bütün məktəb əlaqələndiriciləri ilə onlayn iclaslar və ayrı-ayrılıqda məktəblərlə fərdi görüşlər keçirmişdir.

Pilot çalışmasında iştirak edən məktəb tərəfindən hazırlanmış fəaliyyət planı nümunəsi:

İnkişaf sahəsi:

B: Əməkdaşlıq və Şəbəkələşmə

Məqsəd: Mərkəzin inkişaf strategiyasında məsafədən öyrənmənin təşviqi

Hədəf (ölçü): Müəllim və tələbələrin müasir resurslar və texnologiyalara pulsuz çıxışı üçün münasib şəraitlərin yaradılması

N:	Fəaliyyətlər	Resurslar	Maliyyə	Personal	Vaxt çərçivəsi
1	Tələb olunan büdcənin müəyyən edilməsi		AZN 21 000 EUR 10 500	Məsul şəxs	1 iyul 2021
2	Məsafədən tədrisdə öyrənmə metodlarının inkişaf etdirilməsi və tələbələrin rəqəmsal yaradıcılığının təşviq edilməsi üçün təlim kurslarının təşkili	Texniki avadanlıq		Məsul şəxslər	30 avqust 2021
3	Mövcud seçimlərin araşdırılması			Məsul şəxs	1 sentyabr 2021
4	Cihazların qiymətləndirilməsi və hansının alınması barədə qərarın verilməsi			Məsul şəxs	15 sentyabr 2021
5	Müəllim və tələbələrə rəqəmsal bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi və rəqəmsal resursların yaradılması üçün təlim kurslarının təşkili	Fərdi və ya məktəbin pulsuz noutbuk və ya kompüterləri		Məsul şəxslər	15 sentyabr 2021 / 30 iyun 2022
6	Cihazların alınması	SELFIE Kompüterləri və texnoloji cihazlar	AZN 21 000 EUR 10 500	Direktor	1 oktyabr 2021
7	Yeni cihazların tətbiqinə dair müəllimlərə təlimlərin keçirilməsi	SELFIE və texnoloji cihazlar		Məsul şəxs	8 oktyabr 2021
8	Yeni cihazların tətbiqi üzrə tələbələrə təlimlərin keçirilməsi	Tələbələrin istifadəsi üçün texnoloji cihazlar		Məsul şəxs	15 oktyabr 2021
9	Sınaq tətbiqi			Bütün tədris personalı	21 oktyabr 2021
10	Rəylərin əldə edilməsi və təhlili	SELFIE		Məsul şəxs	15 may 2022 / 31 may 2022

* Fəaliyyət Planı 2021-ci il 02 iyun tarixində Pedaqoji Şuranın iclasında müzakirə edilmişdir.

5. İCRADAN SONRA: KƏMIYYƏT VƏ KEYFİYYƏT TƏHLİLLƏRİ

5.1 METODOLOGİYA

Ümumi pilot çalışmasının nəticələrini araşdırmaq üçün kəmiyyət və keyfiyyət məlumat təhlili həyata keçirilmişdir. Məktəb rəhbərləri, müəllimlər və tələbələr üçün kəmiyyət məlumatları, İnnovativ Tədris Texnologiyalarının tətbiqini başa düşmək məqsədi ilə fərqli perspektivlərin tətbiqi yolu ilə sistem səviyyəsində təhlil edilmişdir. Kəmiyyət təhlili JRC tərəfindən PDF sənədində təqdim edilmiş anonim toplanmış məlumatlara əsaslanır. Kəmiyyət təhlilinin nəticələri diaqram, panel, əyri və cədvəllər formasında göstərilmişdir (Əlavə II).

Vəziyyətin tam təhlilini ortaya qoymaq üçün toplanmış kəmiyyət məlumatlarının keyfiyyət məlumatları ilə birlikdə təhlil edilməsi lazımdır. Bu səbəbdən, pilot proses və nəticələrini təhlil etmək və (i) proses və alətdə (fəsil 6) mümkün inkişafın müəyyən edilməsi və (ii) asanlaşdırıcı amillər və çətinlikləri ortaya qoymaq və SELFIE pilot (fəsil 8) layihəsinin nəticələri əsasında SELFIE alətinin Azərbaycanın milli təlim və tədris sistemində inkişaf etdirilməsi və inteqrasiya edilməsi üçün tövsiyələr toplusunu təmin etmək məqsədi ilə pilot nəticələrinin keyfiyyət təhlili aparılmışdır. Məktəb səviyyəsindəki maraqlı tərəflərlə fokus qrupu müzakirələri həyata keçirilmişdir. Maraqlı tərəf qruplarından əldə edilmiş rəylər son tövsiyələrin əsasını təşkil etmişdir.

İki fokus qrupu həyata keçirilmişdir – biri dörd məktəblə (ikisi ümumi təhsil və ikisi peşə təhsili müəssisəsi) və digəri nümunə işi üçün bir peşə məktəbi ilə keçirilmişdir:

- 1. Dörd məktəblə fokus qrup müzakirəsi.** Yüksək cavab göstəriciləri olan iki ümumi orta təhsil və iki peşə məktəbi. Seçilmiş məktəblər üzrə məktəb rəhbərləri, müəllimlər və tələbələrlə keyfiyyət təhlili (fokus qrupları) həyata keçirilmişdir. Fokus qrupuna 12 şəxs daxil idi:

- Ümumi orta təhsil məktəblərindən iki məktəb rəhbəri (hər birindən biri)
- Ümumi orta təhsil məktəblərindən iki SELFIE əlaqələndiricisi/müəllimi (hər birindən biri)
- Ümumi orta təhsil məktəblərindən iki tələbə (hər birindən biri)
- Peşə məktəblərindən iki məktəb rəhbəri (hər birindən biri)
- Peşə məktəblərindən iki SELFIE əlaqələndiricisi/müəllimi (hər birindən biri)
- Peşə məktəblərindən iki tələbə (hər birindən biri)

- 2. 'X' adlı Peşə Mərkəzində SELFIE-nin icrasına dair nümunə işi.** Üç istifadəçi qrupun nümayəndələri – məktəb rəhbərlərindən iki nümayəndə, SELFIE məktəb əlaqələndiricisi, üç müəllim və üç tələbə - fokus qrupunda iştirak etmişlər. Seçilmiş məktəb ən yüksək iştirak göstəricisinə malik idi: məktəb rəhbərliyi – 230%, müəllimlər 665% və tələbələr 225%. Belə yüksək faiz göstəricisi onunla əlaqədardır ki, məktəb əlaqələndiricisi SELFIE profilinin quraşdırılması zamanı Mərkəzin bir şöbəsini qeydiyyatdan keçirmiş, sonra isə rəhbərlik Mərkəz daxilində olan bütün şöbələri iştiraka cəlb etmək barədə qərar vermişdir. Digər iki şöbədən olan əlavə istifadəçilər də sorğuda iştirak etmişdir, amma sistemdə dəvət olunmuş istifadəçilərin sayını dəyişdirmək mümkün olmamışdır.

Fokus qrupu sorğudakı boşluqları, SELFIE interfeysinə məktəb əlaqələndiriciləri tərəfindən tətbiqi və onlayn formaların doldurulmasındakı çətinlikləri qiymətləndirmiş və məktəb rəhbərləri, müəllimlər və

tələbələrin aləti necə istifadə etdiklərini və SELFIE nəticələrini (məktəb hesabatı) necə başa düşdüklerini araşdırmışdır.

COVID-19 pandemiyasına görə onlayn ünsiyyətdən istifadə edilmişdir. Bundan başqa, xüsusi ilə bir məktəbdə SELFIE pilot prosesi təhlil edilmiş və nümunə işi hazırlanmışdır. Seçilmiş pilot məktəblər arasında nümunə iş üçün seçilmiş məktəb orta ölçülü olub, yüksək cavablanma dərəcəsinə malik idi.

Məktəb səviyyəli maraqlı tərəflərlə olan keyfiyyət təhlilində aşağıdakı suallar istifadə edilmişdir:

1. Məktəbin rəqəmsal potensialının qiymətləndirilməsində SELFIE aləti faydalı idi?
2. SELFIE-nin tətbiqində rəhbərlər üçün hansı çətinliklər/maneələr/məhdudiyyətlər oldu?
3. SELFIE-nin tətbiqində müəllimlər üçün hansı çətinliklər/maneələr/məhdudiyyətlər oldu?
4. SELFIE-nin tətbiqində tələbələr üçün hansı çətinliklər/maneələr/məhdudiyyətlər oldu?
5. SELFIE hesabatından hansı zəruri nəticələr götürüldü?
6. Hesabatın nəticələrini müzakirə etdinizmi; bu barədə nə işə planladınız?
7. SELFIE üzrə nə inkişaf etdirilə bilər?
8. Bu aləti gələcəkdə istifadə edəcəksiniz? Cavabınız "hə"dirsə, necə?
9. SELFIE, COVID-19 böhranından sonra tələb olunan yeni rəqəmsal vəziyyətlərə cavab verməkdə məktəblərə kömək ola bilər?
10. SELFIE kollektiv qiymətləndirmə çalışmasını məktəb fəaliyyət planına daxil edərdiniz?

5.2 KƏMİYYƏT NƏTİCƏLƏRİ

Sistem səviyyəsində verilənlər üzrə kəmiyyət təhlili JRC tərəfindən anonim formada toplanmış məlumatlar üzərində aparılmışdır.

Pilot çalışmada 12 məktəb üzrə 6425 nəfər iştirak etmişdir. Onlardan 91-i məktəb rəhbərləri (1,4%), 640-ı müəllimlər (10%) və 5694-ü tələbələr (88,6%) olmuşdur. İştirakçılar əsasən ümumi orta təhsil və peşə təhsil səviyyələrində olmuşdur (Cədvəl 1).

CƏDVƏL 1. TƏHSİL SƏVIYYƏSİNƏ GÖRƏ İŞTİRAKÇI SAYI

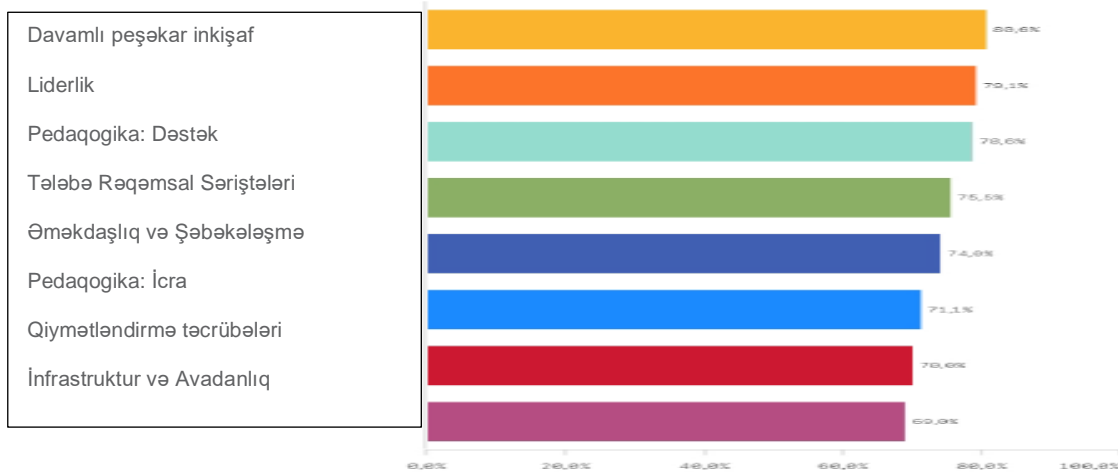
Təhsil səviyyəsi	İştirakçı sayı	İştirakçı faizi
ISCED 2 – İbtidai təhsil	1909	29.7%
ISCED 3 – Ümumi orta təhsil	2273	35.4%
ISCED 3 – Tam orta təhsil və ilk peşə-ixtisas təhsili	2046	31.8%
ISCED 4 – Tam orta təhsildən sonra ilk peşə ixtisas təhsili	197	3.1%
Cəmi	6425	100.0%

Mənbə: JRC

Pilotun miqyası kiçik olduğu üçün, məlumatlar Azərbaycandakı orta ümumi və peşə təhsili sistemini tam əhatə etmir. Amma, bu pilot çalışmasında qarşılaşılan məsələlər SELFIE-nin gücləndirilməsində nəzərə alınmalıdır.

8 SELFIE sahəsindən İnfrastruktur və Avadanlıqlar ən aşağı orta xal yığmışdır (Diaqram 1). Davamlı Peşəkar İnkişaf müsbət cavablar üzrə ən yüksək faiz əldə etdi, ondan sonra cüzi faiz göstəricisi fərqi ilə Liderlik gəlir.⁸

DİAQRAM 1. SAHƏ ÜZRƏ SELFIE ÖZÜNÜQIYMƏTLƏNDİRMƏ İCMALI (AZALAN SIRA İLƏ MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ NİSBƏTİ)

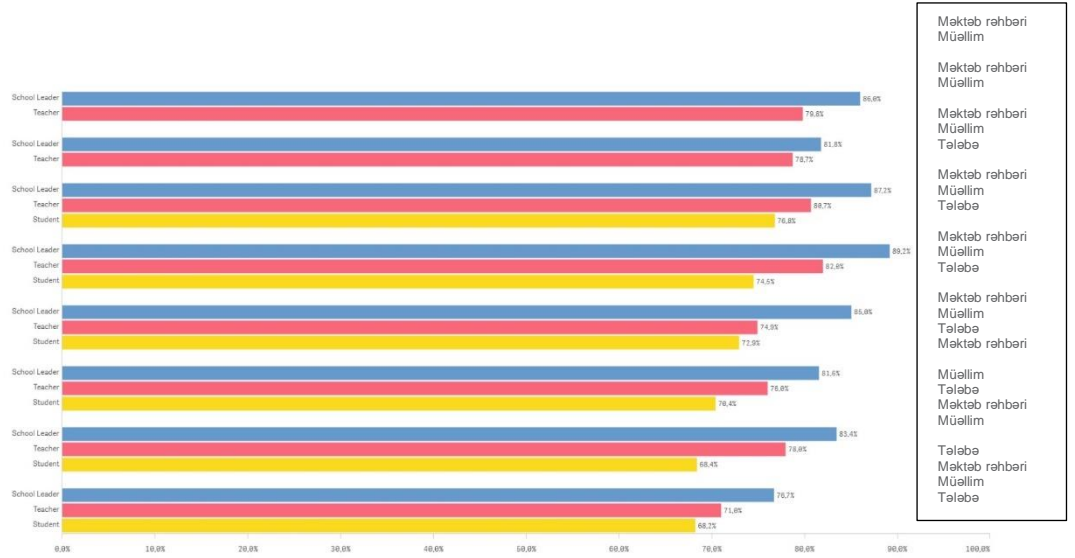
Mənbə: JRC

Aşağıdakı Diaqram 2 üç qrupun ortalama xallarının müqayisəsini göstərir. Müşahidələr onu göstərir ki, ən müsbət qrup məktəb rəhbərləri olmuş, müəllimlər daha az müsbət cavab bildirmiş və ən tənqidi qrup tələbələr olmuşdur. Tələbələr üçün (ən az pozitiv qrup) olan sorğulara daxil edilməmiş iki sahə – Davamlı Peşəkar İnkişaf və Liderlik digərləri ilə müqayisədə müsbət cavablar üzrə ən yüksək faiz göstəricisinə malikdir.

DİAQRAM 2. HƏR BİR KATEQORIYA İSTİFADƏÇİ ÜZRƏ SAHƏYƏ GÖRƏ MÜQAYİSƏLİ MÜSBƏT ÖZÜNÜQIYMƏTLƏNDİRMƏ

⁸ Müsbət cavablar 4 və 5-dir, və ya razılışmadır (4-ə bərabərdir) və tam razılışmadır (5-ə bərabərdir).

- Davamlı Peşəkar İnkişaf
- Liderlik
- Pedaqogika: Dəstək və Resurslar
- Tələbə Rəqəmsal Səriştəsi
- Əməkdaşlıq və Şəbəkələşmə
- Pedaqogika: Sınıfda icra
- Qiymətləndirmə təcrübələri
- İnfrastruktur və Avadanlıqlar

Mənbə: JRC

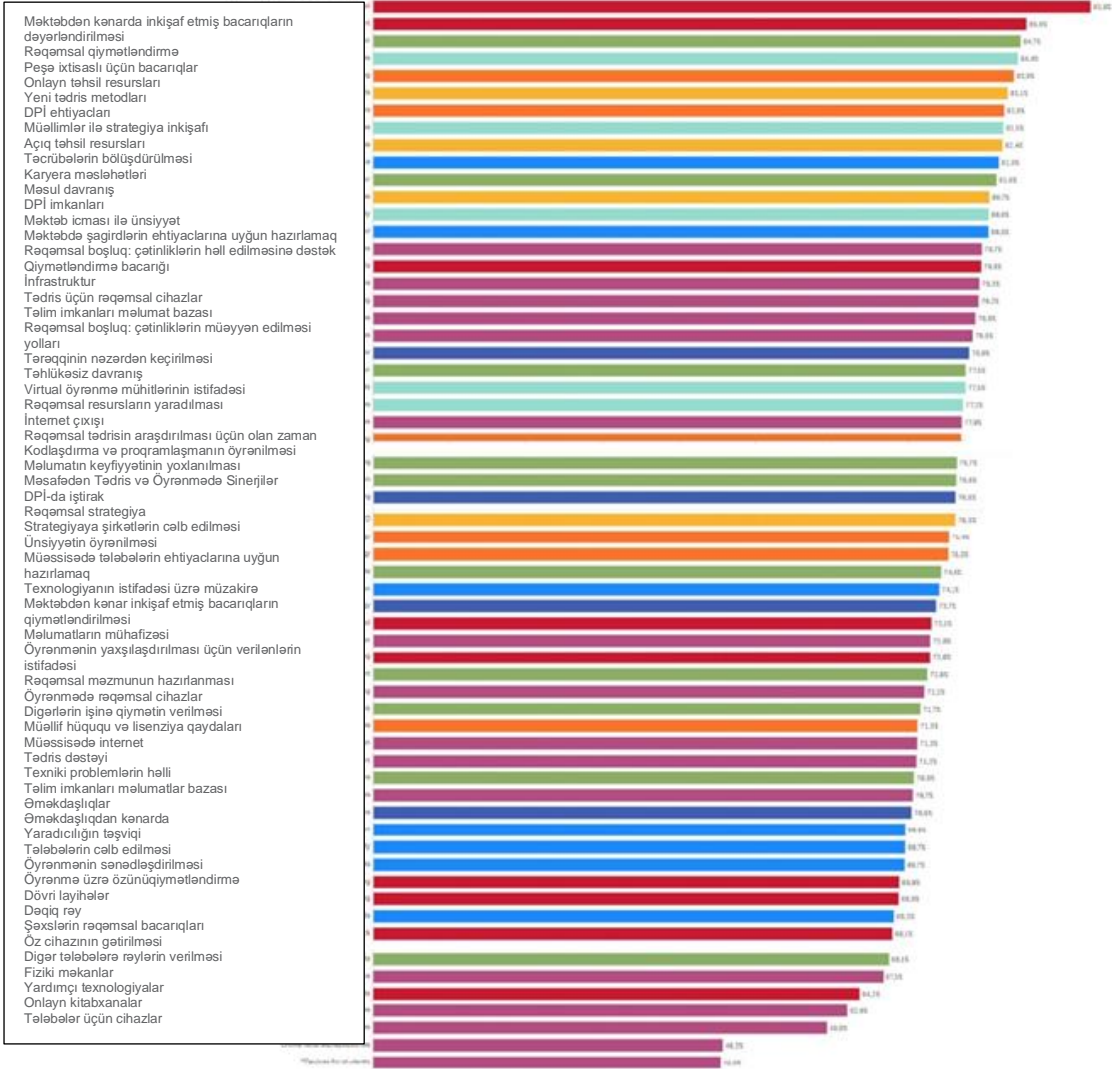
SELFIE iştirakçılarının verdiyi müsbət cavabların ən böyük payı məktəbdən kənarında inkişaf etdirilən bacarıqların qiymətləndirilməsinə düşür – cavabların 93,9%-i müsbət idi (Diaqram 3). Qeyd olunmalıdır ki, COVID-19 pandemiyası məktəbdən kənarında rəqəmsal bacarıqların inkişafına köməklik göstərmişdir. Müsbət cavabların ən aşağı payı tələbələr üçün olan və onlayn kitabxanalardakı cihazların payına düşür. Bu sahələrdə inkişafın olması xüsusi ilə məktəb qapanmalarının olduğu zamanlarda zəruridir.

DİAQRAM 3. SELFİE BİLDİRİŞİNƏ ƏSASƏN CAVABLAR (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ GÖSTƏRİCİSİ)

AZƏRBAYCAN PİLOT – Göstəricilər: SELFİE BİLDİRİŞİNƏ ƏSASƏN NƏTİCƏLƏR (müsbət cavabların faiz göstəriciləri azalan sıra ilə)

Rənglər sahələri göstərir

Answers in decreasing order.

Mənbə: JRC

Toplanmış məlumatlara əsasən respondent müəllimlər düşünür ki, əməkdaşlıq çərçivəsində öyrənmək ən faydalı Davamlı Peşəkar İnkişaf fəaliyyətidir (Diaqram 4). Tədqiqat səfərləri və akkreditasiya edilmiş proqramlar ən aşağı müsbət cavab faiz göstəricisi əldə etmişdir.

DİAQRAM 4. DPİ FƏALİYYƏTLƏRİNİN FAYDALILIĞI (MÜSBƏT CAVALARIN FAİZ NİSBƏTİ)

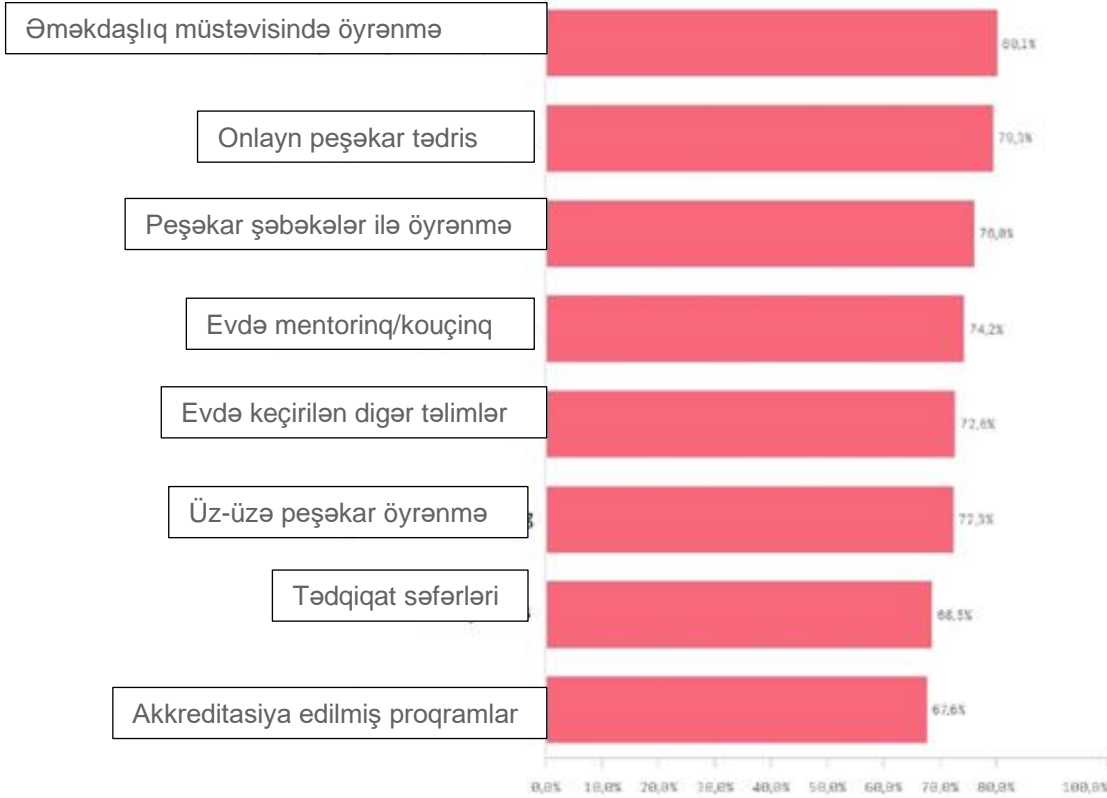
Müəllimləriniz keçən il iştirak etdikləri DPİ fəaliyyətlərinin faydalılığı barədə nə düşünürsünüz?

İştirak

Müsbət cavabların faiz nisbəti

Müəllimlər

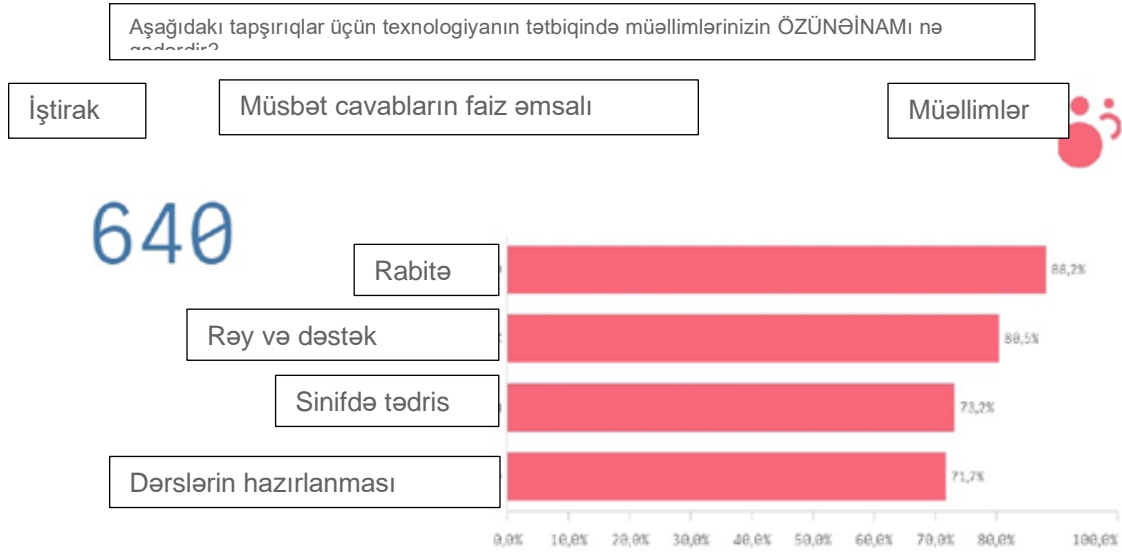
640

Mənbə: JRC

Özünüqiymətləndirmədə iştirak edən müəllimlər birinci rəbitə, sonra rəy və daha sonra dəstək sahəsində texnologiyadan asanlıqla istifadə edirdilər. Onlar sinifdə tədris və dərslərin hazırlanmasında texnologiyanın tətbiqinə daha az əzmkarlıq göstərirdilər. Bu, COVID-19 ilə izah oluna bilər, pandemiya rəbitəni önə çəkdi və müəllimlərə onlayn platformalar vasitəsi ilə rəy və dəstək vermələrinə imkan yaratdı və sinif dərslərində texnologiyanın tətbiqinin əhəmiyyətini azaltdı. Məlumatlar eyni zamanda onu göstərir ki, dərslərin hazırlanması və qiymətləndirmələrdə rəqəmsal texnologiyanın tətbiqi üzrə müəllimlərin ÖZÜNƏİNAMINI artırmaq üçün daha çox təlimə ehtiyac var.

DİAQRAM 5. TEXNOLOGİYANIN TƏTBİQİNDƏ MÜƏLLİMLƏRİN ÖZÜNƏİNAMI (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ ƏMSALI)

Mənbə: JRC

Yerli maraqlı tərəflər üçün Avropa Komissiyasının SELFIE komandası tərəfindən hazırlanmış SELFIE Azərbaycan hesabatı, yuxarıda təsvir olunan kəmiyyət məlumatlarına əlavə olaraq, demoqrafik olaraq sıx sahələr üzrə iştirak, rəqəmsal texnologiyalarla təhsilə mənfi və müsbət yöndə təsir göstərən faktorlar (həm məktəbdə, həm də məsafədən tədrisdə), məktəbdə və kənarında tələbələr tərəfindən texnologiyanın tətbiqi və təhsildə texnologiyanın istifadəsinə dair digər göstəriciləri təqdim edir. Bu kəmiyyət göstəricilərinin bəziləri cari hesabatın Əlavə II-də də göstərilmişdir.

5.3 KEYFİYYƏT NƏTİCƏLƏRİ

Aşağıdakı paraqraflarda qeyd olunan məlumatlar iki fokus qrupunun birgə nəticələrini göstərir: Dörd məktəb və nümunə işindən ibarət fokus qrupu 'X' sayılı Peşə Mərkəzində keçirilmişdir.

SELFIE alətinin yararlılığı

Hər iki fokus qrupunun iştirakçıları SELFIE-nin məktəblərin rəqəmsal potensialının qiymətləndirilməsində faydalı alət olduğunu düşünmüşdür. Özünüqiymətləndirmə bu növdə ilk təşəbbüsdür və hazırkı zamanın tələblərinə cavab vermişdir. Məktəblər GZİT təhlilini əvvəllər istifadə etmişdir və SELFIE-nin daha sistemativ və müvafiq olduğunu müəyyənləşdirmişlər. Sorğunun anonimliyini respondentlər, habelə tələbələrə özlərini gündəlik həyatda daha açıq şəkildə ifadə etmələrinə imkan yaratmış və məktəblərə fərqli istifadəçi qruplarından obyektiv məlumatları toplamaları və çətinlikləri müəyyənləşdirmələrinə şans vermişdir. Müəllim və tələbələrin müstəqil fikirləri xüsusi ilə məktəb rəhbərləri üçün maraqlı olmuşdur. Özünüqiymətləndirmə vətəndaşların təhsildə rəqəmsal texnologiyaların rolunun qiymətləndirilməsində faydalı olmuşdur. Nümunə işinin ortaya qoyduğu tapıntılara əsasən, SELFIE məktəbə, tələbə və müəllimlərin rəqəmsal texnologiyalar, internetə (evdə) çıxışını qiymətləndirmək imkanı yaratmışdır. Tələbələr qiymətləndirmənin yeni bir təcrübə olduğunu müəyyən etmişlər. Onlar müəllimlərlə ünsiyyəti və onların dəstəyini yüksək qiymətləndirmiş, habelə

rəqəmsal texnologiyaların öyrənmədə tətbiqini qiymətləndirmişlər. Sertifikatların verilməsi onların sorğuya dair marağını artırmış və onları rəqəmsal texnologiyaları daha genişmiqyaslı şəkildə istifadə etmələrinə şövq etmişdir.

SELFIE-nin istifadəsindəki çətinliklər

İştirakçılar heç bir fokus qrupunda çətinliklərlə rastlaşmadılar. İstifadəçilərin bütün kateqoriyalarının ən çox qeyd etdikləri problem tərəcənin keyfiyyəti ilə əlaqədar olmuşdur ki, bu da bir sıra hallarda sualların başa düşülməsində çətinliklər yaratmışdır. Sualları başa düşmək və onlara cavab verməkdə çətinlik çəkən tələbələrə müəllimlər köməklik göstərmişdir. Tələbələrin üzleşdiyi məhdudiyətlərdən biri ucqar kənd ərazilərində onlayn özünüqiymətləndirmələrin həyata keçirilməsi üçün internetə çıxış və rəqəmsal cihazların yoxluğu (smartfon və kompüterlər) olmuşdur. Bu kimi problemlərin öhdəsindən gəlmək üçün SELFIE əlaqələndiriciləri və müəllimlər öz dəstəklərini göstərmişlər.

Nümunə işindəki respondentlər bildirmişlər ki, tələbə və orta yaşlı müəllimlərin bəziləri zamandan düzgün istifadə etməmiş və suallara cavab vermək üçün eyni addımları təkrarən atmışlar. Rəqəmsal bacarıqların zəif olması da əlavə bir çətinlik kimi özünü bürüzə vermişdir. Digər çətinliklər suallar arasında hərəkət və sertifikatların əldə edilməsi olmuşdur. Həmyaşlıdlarının dəstəyi bu kimi çətinliklərin aradan qaldırılmasına dəstək olmuşdur. Tələbələr eyni zamanda müəllimlərinə də dəstək almışlar.

Müəllimlər SELFIE-nin onlar üçün əlavə iş yükü gətirdiyini bildirmişlər. Müəllimlər sualları tələbələrə izah etdikdən və sorğuların necə doldurulmasını onlara başa saldıqdan sonra, tələbələr müəllimlərlə davamlı olaraq əlaqə saxlamışdır. COVID-19 pandemiyasının yaratdığı məhdudiyətlərə görə, tələbələr SELFIE platformasına evdən qoşulduqları üçün müəllimlər onlara fərdi yanaşmaq məcburiyyətində qalmışdır. Sorğu, keçid linklərini alan bütün tələbələr tərəfindən tamamlanana qədər bu kimi əlaqələr davam etmişdir. Müəllimlər qeyd etmişdir ki, suallar bəzən tələbələr üçün çox çətinlik yaratmış və onların sualları başa düşməkdə dəstəyə ehtiyacları olmuşdur. Sorğuların doldurulması da bir sıra, rəqəmsal sərişətləri zəif olan tələbələr üçün çətinlik yaratmışdır. Bu səbəbdən müəllimlər bu tapşırığın məktəb əlaqələndiricilərinə həvalə edilməsi təklifini irəli sürmüşdür. Məktəb əlaqələndiriciləri də öz növbəsində SELFIE-nin icrasına dair iş yükü barədə şikayətlənmişlər.

SELFIE hesabatından vacib tapıntılar

Məktəblər faydalı statistik məlumatlar əldə etmişlər. Hesabat onlara zəif sahələri və problemləri müəyyən etməkdə köməklik göstərmişdir. Müşahidə olunan məsələlərdən biri tələbələr ilə müqayisədə rəhbərlik və müəllimlərin daha yüksək xallar vermələri olmuşdur. Problemlər əsasən İnfrastruktur və Pedaqogika: dəstək və resurslar kimi SELFIE sahələrində müəyyən edilmişdir. `X` sayılı Peşə Mərkəzi Əməkdaşlıq və Şəbəkələşməni zəif sahə kimi müəyyən etmişdir.

Üç məktəbdən ikisində və `X` sayılı Peşə Mərkəzində maddi-texniki baza zəif idi. Özünüqiymətləndirmə də bunu təsdiq etmiş və bu, məktəblərə bu kimi zəiflikləri ortaya qoymalarında köməklik göstərmişdir. İnternet əlaqəsi də çox ciddi məsələ olmuş, eyni zamanda rəqəmsal cihazlara çıxış da problemlə sahə olaraq qalmışdır. SELFIE hesabatından əldə olunan digər vacib tapıntı rəqəmsal bacarıqlarda ümumi olaraq yaxşı inkişaf səviyyəsinin əldə edilməsi olmuşdur.

Özünüqiymətləndirmə tapşırığı məktəblər üçün bir yenilik olduğu üçün, buraya çoxlu sayda suallar daxil edilməmişdir. Nümunə işində iştirak edən Məktəb yalnız bir sual əlavə etmişdir, çünki SELFIE onlar üçün yeni bir təcrübə idi. Gələcəkdə sorğuların fərdiləşdirilməsi və məktəb suallarının əlavə edilməsi ilə daha geniş bir fikir əldə oluna bilər. Məktəblər gələcək qiymətləndirmələrdə daha dəqiq şəkildə işlənmiş suallar əlavə etməyi planlaşdırırlar.

Hesabatın nəticələri üzrə məsləhətləşmələr

SELFIE nəticələri məktəblərdə müzakirə olunmuş və fəaliyyət planları müəyyən edilmiş zəif sahələr əsasında hazırlanmışdır. Rəqəmsal resursların yaradılmasına səylər göstərilmişdir. COVID-19 pandemiyasının yaratdığı vəziyyətə görə məktəb kompüterləri keçən il istifadəsiz qalmış, amma onlara müəllim və tələbələr üçün evdə ehtiyac yaranmışdır. Məktəblərdə müzakirə olunan digər bir məsələ SELFIE tərəfindən müəyyən edilmiş çətinliklərin öhdəsindən gəlmək üçün dərslərin hazırlanaraq sosial şəbəkələrdə yerləşdirilməsi olmuşdur. Məktəblərin bu sahədə metodoloji dəstəyə ehtiyacı var.

Öz Şuralarında keçirilən məsləhətləşmələrdə, `X` sayılı Peşə Mərkəzi Əməkdaşlıq və Şəbəkələşmə (bax Əlavə VI) sahəsindəki vəziyyəti inkişaf etdirmək üçün fəaliyyət planı hazırlamışdır.

SELFIE-nin inkişaf etdirilməsi

Fokus qruplarının iştirakçıları SELFIE üçün aşağıdakı təkmilləşdirmələri tövsiyə etmişlər:

- Müəllim və tələbələr üçün olan suallar daha aydın şəkildə fərqləndirilsin və tələbələr üçün olan sualların söz tərkibi asanlaşdırılsın.
- Eyniliklər (eyni mənalı suallar) çıxarılsın və sualların sayı azaldılsın. Məsələn, İnfrastruktur sahəsi üzrə `tələbələr üçün cihazlar`, `öyrənmədə rəqəmsal cihazlar` və `Pedaqogika: Dəstək və Resurslar`-da `onlayn təhsil resursları` və `açıq təhsil resursları` kimi eyni suallar təkrar verilmişdir.
- Tələbələr üçün stimullar verilsin. Tələbə sorğularına əyləncənin qatılması seçimlərdən biri ola bilər.
- Rəqəmsal texnologiya məktəb həyatının bütün aspektlərinə nüfuz etmişdir. Bu səbəbdən, məktəb idarəetməsi, psixologiya və digər aidiyyəti məsələlərin sorğuya əlavə edilməsi yaxşı olardı.
- Valideynlər gələcəkdə respondent kimi nəzərə alın bilər.
- Daha çox seçimli sualların olması effektiv olardı. Məcburi sualları könüllü etmək daha yaxşı olardı.
- COVID-19 məsələsinə daha genişmiqyaslı şəkildə diqqət ayırmaq.
- Davamlı inkişaf üçün özünüqiymətləndirmə yaxşıdır. Bu səbəbdən, nəticələrin gələcəkdə ictimaiyyətə açıqlanması nəzərdə tutula bilər.
- Nümunə işi iştirakçıları bildirmişlər ki, bu kimi sorğunun MS Excel-də keçirilməsi də mümkündür. Amma, platformanın istifadəsi asandır. Onlar bu kimi qiymətləndirmənin milli platformada keçirilməsini təklif etmişlər.

SELFIE-nin gələcəkdə tətbiqi

Məktəblər rəqəmsal texnologiyaların tətbiqində öz tərəqqilərini izləmək üçün alətdən istifadə etməyi davam etdirməyi planlaşdırırlar. Bu, onlara nəticələri müqayisə etmək və hədəfləri qiymətləndirmək imkanı verəcəkdir. `X` sayılı Peşə Mərkəzi hədəfli yanaşma ilə SELFIE sorğularını daha yaxşı şəkildə hazırlamağı planlaşdırır. SELFIE təcrübəsi məktəbi özünüqiymətləndirməni tələbə qiymətləndirməsində mümkün alət kimi istifadə etməkdə ilhamlandırmışdır.

İKT məktəb həyatının bütün aspektlərində istifadə edildiyi üçün, alətə əlavə sahə/suallar əlavə edilə və nəticələr pedaqoji, texniki, satınalma və digər sahələrdəki vəziyyəti daha yaxşı başa düşmək üçün tətbiq oluna bilər.

COVID-19 sonrası böhranın tələb etdiyi yeni rəqəmsal vəziyyətlərə cavab

COVID-19 onlayn və məsafədən öyrənməni məcbur etdi. Məktəblər onlayn tədrisdə avadanlıq və internet əlaqəsi kimi problemlərlə üzləşdilər. SELFIE məktəblərə bu kimi problemləri qiymətləndirməkdə kömək oldu və respondentlər bu nəticəyə gəldilər ki, məsafədən öyrənməni genişləndirmək əvəzinə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi və müəllim və tələbələrin rəqəmsal bacarıqlarının yaxşılaşdırılmasına daha çox diqqət ayrılması daha yaxşı olardı. Böhran eyni zamanda müəllim, tələbə və hətta valideynlərin rəqəmsal bacarıqlarını artırdı. SELFIE onlara müəllim və tələbələrin rəqəmsal səriştəsinə dair qiymətləndirmə aparmaq, habelə təhsildə texnologiyanın tətbiqinin daha yaxşı planlaşdırılmasında kömək oldu.

5.4 ÜMUMİ NƏTİCƏLƏR

Bu hissə pilotdan əldə olunan əsas tapıntıları (həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət təhlillərdən toplanmış) və iştirakçılardan gələn qiymətləndirmələrini təsvir edir. Bu, hazırlanmadan SELFIE hesabatlarının tətbiqinə qədər pilotun bütün mərhələlərinə nəzər salır və SELFIE faydalılığı və onun ekosisteminin qiymətləndirməsi üzrə icmalı təqdim edir.

Mövzular	Qiymətləndirmə və əsas tapıntılar
Qeydiyyat, məktəb məlumatlarının daxil edilməsi, sorğuların fərdiləşdirilməsi və keçid linklərinin yaradılması	Məktəblər öz SELFIE profillərini yaratdı və açılış iclasında praktik sessiya zamanı sorğuların fərdiləşdirilməsinə başladılar. Onların əlavə dəstəyə ehtiyacı oldu və yerli komanda tələb edildiyi zaman digər bir onlayn tədbir və fərdi iclaslar təşkil etdi. Bütün məktəblər sualları fərdiləşdirməyə davam etdilər, tarixlər yaradıldı və komandanın dəstəyi ilə keçid linkləri yaradıldı. Açılış iclasından sonra iki gün ərzində demək olar ki, bütün məktəblər keçid linkləri yaradıldı və bir neçə məktəb üçün əlavə bir və ya iki gün lazım oldu. Seçilmiş məktəblər üçün SELFIE alət və oxşar təcrübələr tam olaraq yeni olduğu və onların mövcud suallar ilə tanış olmaq üçün kifayət qədər zamanı olmadığını görə yalnız çox az sayda məktəb öz şəxsi suallarını əlavə edə bildi.
İştirakçılara kömək əlinin uzadılması, onların həvəsləndirilməsi və iştirakın nəzarətdə saxlanması	Üç nəfərdən ibarət olan SELFIE məktəb komandaları özünüqiymətləndirməyə cəlb etmək üçün bütün istifadəçi qruplarına kömək əllərini uzatdılar və əlaqələndiricilər onların iştirakına nəzarət etdi. Müəllimlər məktəb əlaqələndiriciləri ilə əməkdaşlıq çərçivəsində tələbələrə proses boyunca bələdçilik etdilər. İlk SELFIE sertifikatları və tərəqqiyə dair məlumatların paylaşılması və daxili ünsiyyət qrupundakı tamamlama işləri ünsiyyəti gücləndirdi və digər məktəbləri həvəsləndirdi. Məktəb əlaqələndiriciləri yaranan məsələlərə dair bələdçilik və məsləhətlər almaq üçün yerli mütəxəssis ilə davamlı şəkildə ünsiyyət qurmuşdur. Bundan başqa, yerli mütəxəssis seçilmiş məktəblərin birində bütün maraqlı tərəflərlə onlayn görüş keçirmişdir. İştirak göstəricisi bütün məktəblər üzrə yüksək olub. Anı mesajlaşma, qovluqların mübadiləsi, onlayn əlaqələndirmə və bir-birindən öyrənmə üçün təlimlər, forum, sair SELFIE-nin rahat, davamlı və effektiv icrası üçün əsasdır.
SELFIE hesabatı	SELFIE hesabatı da məktəblər üçün yeni təcrübə olmuşdur. Onlardan bəziləri SELFIE hesabatlarının başa düşülməsi və istifadəsində çətinliklər yaşamışdır. Yerli mütəxəssis məktəblərlə onlayn görüş keçirmiş və bir sıra məktəblərə fərdi məsləhətləşmələr vermişdir. Məktəb rəhbərləri təhsildə texnologiyanın tətbiqinin yaxşılaşdırılması istiqamətində fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün nəticələrdən istifadə etmişlər. Azərbaycanda məktəblərin adətən fəaliyyət planlarının hazırlanmasına dair təcrübələri olmur. Bu səbəbdən, seçilmiş məktəblərə verilən genişmiqyaslı dəstəyə baxmayaraq hazırlanmış fəaliyyət planları SELFIE hesabatının inkişaf məqsədləri üçün istifadəsində problemlərin olduğunu göstərir. Planlaşdırmada olan məktəb heyətinin potensialı artırılmalı və vəziyyətin yaxşılaşdırılması üçün onlara əlavə sərbəstlik verilməlidir. SELFIE hesabatı məlumatlarının başa

	<p>düşülməsi, anlaşılması və istifadəsi, fəaliyyət planlarının hazırlanması və yerinə yetirilməsi ilə boşluqların müəyyən olunması və onların aradan qaldırılması, məktəb daxili və məktəb və onun icması arasında əlaqələrin gücləndirilməsi üçün daha genişmiqyaslı dəstəyə ehtiyac duyulur.</p>
İştirakın tanınması	<p>İştirakçılar iştirak sertifikatı əldə edirlər. Bu, onların əksəriyyəti tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. Amma, sertifikatlarla əlaqəli bir sıra kiçik problemlər var: texniki məsələlərlə əlaqədar sertifikatların Azərbaycan dilində tərcüməsi bir az anlaşılmaz görsənir. Sertifikatın Azərbaycan dili versiyasını yaxşılaşdırmaq, yaxud sertifikatların ingilis dilində təqdim edilməsi lazımdır.</p> <p>SELFIE işlədən məktəblərin eyni zamanda fərqlənmə nişanı almaq imkanı da var. Sertifikatlardan fərqli olaraq, fərqlənmə nişanlarının əldə edilməsi üçün əlavə addımların atılması tələb olunur, misal üçün məktəbin Insignias INTEF Platformasında qeydiyyatı və JRC-ya e-poçtun göndərilməsi. Bu, məktəbin SELFIE komandası üçün əlavə yüküdür, onların ingilis dili səviyyəsi olmadığı üçün fərqlənmə nişanı üçün müraciət etməkdən çəkinə bilərlər. Məktəb rəhbərlər fərqlənmə nişanı almaqdansa, çalışmanın nəticələrində maraqlıdırlar.</p>
SELFIE alətinin faydalılığı	<p>SELFIE aləti məktəblər üçün aşağıdakı aspektlər baxımından faydalı idi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi üzrə məktəblər arasında gücləndirilmiş rabitə. Onlar eyni dildə danışmağa başladılar (SELFIE-də tətbiq olunan) və rəqəmsal texnologiyaların istifadəsinə dair məsələləri daha tez-tez müzakirə etdilər. 2. Məktəb rəhbərliyi öyrənmədə texnologiyanın tətbiqinə dair məsləhətlər aldı, güclü və zəif tərəfləri müəyyən etdi. 3. Məktəblər SELFIE hesabatının əsasında inkişaf planlarını hazırlamışdır. 4. Məktəblərin müəyyən zaman ərzində fərqli SELFIE sahələri üzrə öz inkişafını izləmək imkanları olmuşdur. <p>Bu eyni zamanda, təhsil üzrə yerli səlahiyyətli orqanların İnnovativ Təhsil Texnologiyalarının tətbiqini yaxşılaşdırmaq üçün məlumatlı qərarların verməsi və siyasətlərin hazırlanmasında faydalı olmuşdur. SELFIE alətinin istifadəsi eyni zamanda texnoloji inkişaf sahələri üzrə siyasətçilər və təhsil təminatçıları arasındakı rabitəni də yaxşılaşdırmışdır. O, rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimə inteqrasiyasının yaxşılaşdırılması üzrə məsləhətləşmələrə təkan vermişdir.</p> <p>Respondentlər SELFIE-ni yüksək olaraq qiymətləndirdilər, onların ortalama olaraq verdiyi xal 10 üzərindən 8.07 olmuşdur. İştirakçıların yarısından çoxu 9 və 10 xallarını seçdi. İstifadəçi qruplarının verdiyi cavablar da oxşar trend üzrə idi. Keyfiyyət təhlili də istifadəçinin aləti yüksək qiymətləndirdiyini göstərir.</p>
Cari SELFIE ekosistemi [= SELFIE ətrafında mövcud olan, JRC/ETF (ehtimal ki, ölkə) tərəfindən yaradılmış dəstək sistemi. Başqa sözlə desək, SELFIE istifadəçilərin ehtiyac duyduqları hər bir şeyi artıq təmin edir, yoxsa əlavə nəyə ehtiyac var?]	<p>Bəzi məktəblər SELFIE materiallarının (sorğular, bələdçilər üçün qaydalar, sair) yüklənməsində çətinliklərlə üzləşdilər və yüklə düyməsi əvəzinə səhifədə digər "pop-up" pəncərəsinə müraciət edirdilər. Çətinliklər rəqəmsal bacarıq səviyyəsinin aşağı olması ilə də əlaqələndirilə bilər. İstənilən halda, interfeysin eyni səhifə daxilində hərəkətinin təmin edilməsi daha rahat olacaq. Məktəb əlaqələndiricilərinin əksəriyyəti materialların tərcüməsi və alətin özünün inkişaf etdirilməsi kimi təkliflər vermişdir. Seçilmiş məktəblərdən biri daha çox seçimli və şəxsi suallar verilməsini təklif etmişdir.</p> <p>Yerli komanda tərəfindən təmin olunan SELFIE açılış iclası, praktik sessiya və davamlı dəstək məktəb komandaları tərəfindən yüksək qiymətləndirilmişdir. Onlar TN-nə məzmun yönümlü məsələlər və texniki işlərlə əlaqədar bilik və bacarıqların artırılması üzrə əlavə təlimlərin keçirilməsinə dair müraciət etmişlər. SELFIE ekosistemində dair ümumi formalaşmış rəy həddən artıq müsbət olmuşdur.</p>

6. ÖYRƏNİLMİŞ DƏRSLƏR VƏ GƏLƏCƏK İNKİŞAFA DAİR TƏKLİFLƏR

Bu hissə SELFIE alətinin əlavə inkişafı üçün pilotdan xüsusi ilə JRC üçün əldə edilmiş tövsiyə və təkliflərdən ibarətdir.

Mövzular	Qiymətləndirmə və əsas tapıntılar
Proses	<p>İştirakçıların şərhləri onun bildirir ki, sadə mərhələlərə ayrılmış proses effektivdir. Bu, funksionaldır və mövcud forma saxlanıla bilər.</p> <p>Açılış iclasında verilən məlumatlar çox və genişmiqyaslıdır. Verilən tövsiyələrdən biri açılış iclasının vaxtını uzatmaq və mənanın izahı və tərcümədə zaman itkisinə yol verməmək üçün yerli komanda tərəfindən həyata keçirilən praktik sessiyanı ayrıca təşkil etməkdir.</p> <p>Verilən digər təklif sorğuların fərdiləşdirilməsi üçün olan zaman çərçivəsini artırmaq və özünüqiymətləndirmə üçün şəxsi sualların hazırlanmasında məktəb əlaqələndiricilərinə təlimin keçirilməsidir.</p>
SELFIE aləti	<p>Məktəblərin bəziləri verilənlər, sorğuda iştirak edən istifadəçilərin sayı və sorğunun vaxt müddətinin dəyişdirilməsi, habelə keçid linklərinin yaradılması kimi imkanların təşkil edilməsi təklifini irəli sürmüşdür. Çünki sonradan müəyyən edilmiş problemlərin də düzəldilməsi lazımdır.</p> <p>Digər qruplar təklif etmişdir ki, daxil olunan məlumatların sayı bir istifadəçi və ya IP ünvanına görə bir ilə məhdudlaşdırılsın və bununla da eyni istifadəçinin təkrarən məlumatları daxil etməsinin qarşısı alınsın.</p> <p>Əksər istifadəçilər respondentlərə istədiyi vaxtda sorğunu doldurmağa davam etmələrinə imkan yaratmaq üçün sorğu üzrə tərəqqini yadda saxlamaq imkanının verilməsini təklif etdilər. Hazırkı interfeysdə "Yadda saxla" düyməsi yoxdur ki, bu da səhifədə işləməyi dayandıran və sonradan hər şeyi başdan etməli olan respondentləri həvəsdən sala bilər.</p>
Məzmun [bundan başqa, əgər uyğundursa, sorğuda dəyişikliklərə dair də təkliflərinizi irəli sürün]	<p>Respondentlərin əksəriyyəti sualları yaxşı başa düşmüş, eyni zamanda əlavə inkişaf üçün tövsiyələr vermişlər.</p> <p>Onlar fərqli kateqoriya istifadəçilər üçün olan əsas suallarda daha böyük fərqlərin olmasını təklif etmişlər. İştirakçıların bəziləri hətta eyni istifadəçi kateqoriyasında olan suallar arasında dəqiq məna fərqi anlamaqda çətinlik çəkmişdir. Onlar eyni mənalı sualların sayının azaldılmasını təklif etmişlər.</p> <p>Bundan başqa, sualların sadələşdirilməsi, onların istifadəçilər, xüsusi ilə tələbələr üçün başa düşülməsi asan olan dildə hazırlanması demək olar ki, bütün seçilmiş məktəb komandaları tərəfindən təklif edilmişdir.</p> <p>Maraqlı tərəflərin əksəriyyəti tərcümə və terminologiyanın yaxşılaşdırılması təklifini irəli sürmüşdür.</p> <p>İstifadəçilər SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri üçün Bələdçi və digər əlavə sənədlərin aydınlığı ilə qane olduqlarını bildirmişlər.</p>
SELFIE hesabatı	<p>SELFIE məktəb hesabatları orta miqyasda tənqid edilmişdir. Rəqəmlər və cavab verilən suallar arasında əlaqələrin ortaya qoyulması asan deyildi. İstifadəçilər nəticələrin mənasını anlamaq üçün səhifədən çıxaraq suallara keçmək məcburiyyətində qalırdılar. Məktəb əlaqələndiriciləri sualları, cavab seçimləri də daxil olmaqla, tam formatda diaqramların üzərində göstərilməsini təklif etmişdi. Onlar eyni zamanda diaqramlarla yanaşı cədvəllərin də göstərilməsini təklif etmişlər.</p>
SELFIE imkanları (fərqlənmə nişanı və sertifikat, digər imkanlar üçün də təkliflər ehtimal olunur)	<p>Sertifikatların sorğunun aparıldığı dildən başqa dillərdə təqdim edilməsinə dair təkliflər var. Tərcümənin də yaxşılaşdırılmasına ehtiyac var.</p> <p>Sertifikatlardan fərqli olaraq fərqlənmə nişanının əldə edilməsi məktəbin Insignias INTEF Platformasında qeydiyyatı və JRC-ya e-poçtun göndərilməsi kimi bir sıra əlavə tədbirlərin görülməsini tələb edir. Bu, ingilis dili səviyyəsi yaxşı olmayan</p>

	<p>məktəb komandalarını fərqlənmə nişanı almaqdan çəkirdə bilər. Bu prosesin sadələşdirilməsi və avtomatlaşdırılması yaxşı olardı.</p> <p>Təşkilatçılar əlavə qiymətləndirmə ölçüləri daxil edə bilər. Seçimlərdən biri müəyyən yerdə prosesi tamamlayan istifadəçi və ya məktəblərin adının qeyd olunması ola bilər (misal üçün sistemdə sorğunu tamamlayan 2.000.000-cü istifadəçi, özünüqiymətləndirməni tamamlayan platformadakı 20.000-ci məktəb, Azərbaycanda 100-cü məktəb, sair).</p>
<p>Məlumatlar</p>	<p>SELFIE-nin ümumi işində olan məlumatlar bir araya toplanır və təsviri xüsusiyyətə malikdir. Amma, TN analitik məlumatlar tələb etmişdir və bu hesabatda verilən inkişafa dair tövsiyələr gələcəkdə SELFIE Yerli Əlaqələndiricisi tərəfindən təmin oluna bilər.</p> <p>Məlumatların qorunması və anonimliyi iştirakçılar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir. Bununla belə, bəzi məktəblər öz məlumatlarının qorunması barədə narahatdırlar və təlim və tədrisdə texnologiyalar və innovasiyanın tətbiqi daxil olmaqla, təlimin inkişafı üzrə özünüqiymətləndirməyə dair alternativ yerli platformanın təşkil edilməsini təklif edirlər.</p>
<p>Gələcəkdə SELFIE ekosistemi və SELFIE-nin Təlim və Tədris siyasətlərinə inteqrasiya edilməsinin mümkünlüyü [metodologiya hesabatı da nəzərə alınma bilər]</p>	<p>Bu məsələyə dair keyfiyyət təhlili həyata keçirilməmişdir.</p> <p>Aşağıdakılar təklif oluna bilər.</p> <p>Azərbaycan üçün SELFIE ekosistemi</p> <p>Azərbaycanın ümumi orta təhsil və peşə təhsili sistemlərinin xüsusiyyətlərini nəzərə alsaq, SELFIE alətinin təlim və tədris sistemlərinə genişmiqyaslı şəkildə inteqrasiya edilməsi üçün əlavə tədbirlərin görülməsi labüddür. Azərbaycandakı SELFIE ekosisteminin başdan nəzərdən keçirilməsi və uyğunlaşdırılması lazımdır – SELFIE-nin təhsil kontekstində yerləşdirilməsi vacibdir. Pilot çalışması üçün qısa zaman çərçivəsində nəzərə çarpacaq işlər görülmüşdür. Buna baxmayaraq, siyasətçilər və məktəb səviyyəsində olan maraqlı tərəflərin öz öhdəlik səviyyələri və iştiraklarını artırmaları üçün daha çox məlumat kampaniyalarına ehtiyac duyulur. Alətin, təhsil sisteminin tənzimlənməsi, mövcud imkan və çətinliklər ilə əlaqədar daha çox təfsilatların nəzərə alınması ilə təhsil kontekstinə daha yaxşı şəkildə uyğunlaşdırılması zəruridir. Bocconi və Lightfoot (Bocconi və Lightfoot, 2021) tərəfindən təklif edilmiş mərkəzləşdirilmiş yuxarıdan aşağı və mərkəzləşdirilmiş aşağıdan yuxarı yanaşmalarının həyata keçirildiyi kontekst daxilində tədbirlər görülməlidir.</p> <p>SELFIE alətinin iş-əsaslı öyrənmədə icrası hələ testdən keçirilməyib və ölkə üzrə icradan öncə ayrıca pilot olaraq keçirilməsi lazımdır.</p> <p>SELFIE Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən tənzimlənən qısa müddətli Peşə təhsili proqramları istiqamətində də genişləndirilə bilər.</p>

7. COVID-19-UN TƏSİRLƏRİ

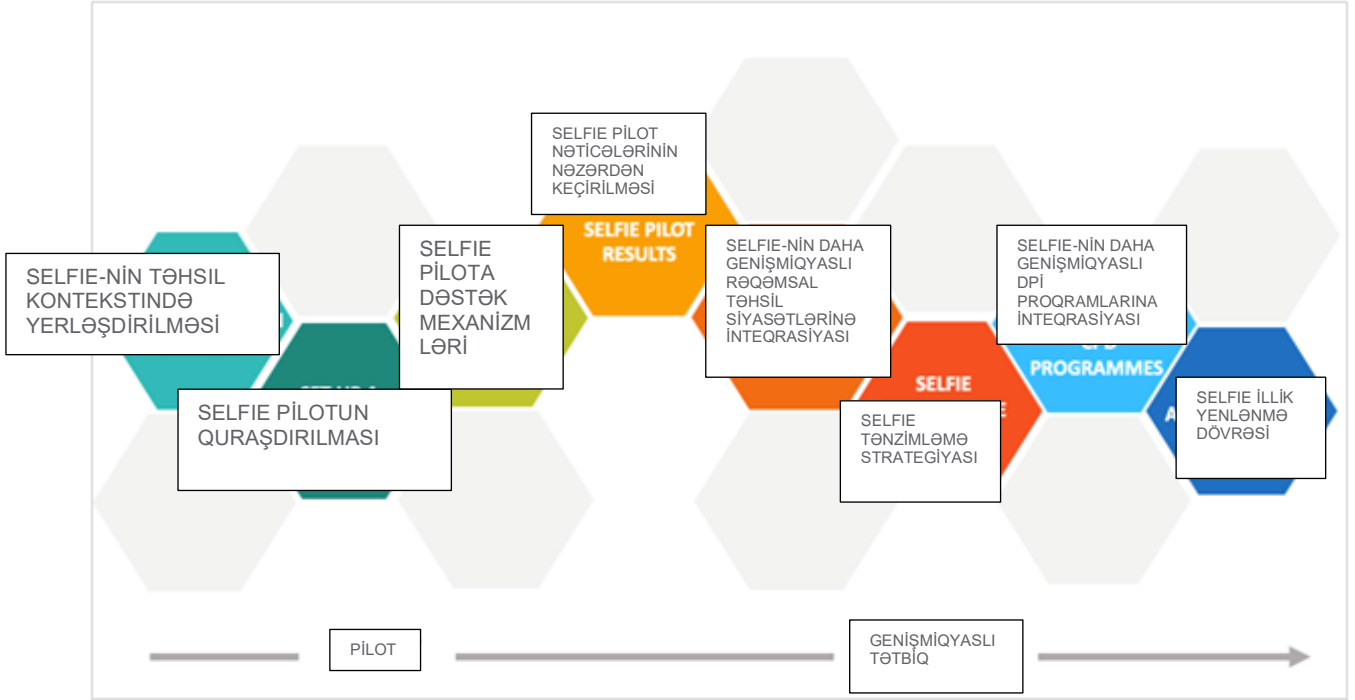
COVID-19 pandemiyasına görə məktəb qapanmasından sonra, tədris və öyrənmənin müqavimət gücü və effektivliyini yaxşılaşdırmaq üçün təlim və təhsildə informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi əsas prioritet oldu. Bu, Azərbaycanda SELFIE pilotuna öz təsirini göstərdi. Bununla da Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi SELFIE-nin pilot olaraq keçirilməsində öz marağını aydın şəkildə ifadə etdi. Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi bu çalışmanın təşkili üzrə əlqələndirici seçildi.

COVID-19 böhranı məktəb səviyyəsində öyrənmədə rəqəmsal texnologiyalara olan ehtiyacı artırdı. SELFIE aləti ümumi orta təhsil və peşə məktəblərinə tədris və öyrənmə və inkişaf üçün planlaşdırmada rəqəmsal texnologiyalardan necə istifadə etmələrinə dair qiymətləndirmə aparmalarına köməklik edə bilər.

İcra fazasında, COVID-19 alətin yerinə yetirilməsi tərzini formalaşdırdı. Məktəb daxili görüşlərdən başqa, bütün iclas və məsləhətləşmələr onlayn rejimdə keçirildi. Bütün çətinliklər rəqəmsal kommunikasiya alətlərinin köməkliliyi ilə həll edildi. Böhran icra prosesinin sürəti və ya iştirak göstəricilərinə təsir etmədi.

8. NƏTİCƏLƏR VƏ TÖVSIYƏLƏR

SELFIE alətinin məktəblərin təlim və tədris sistemlərində⁹ rəqəmsal potensialına dair genişmiqyaslı şəkildə inteqrasiya metodologiyasına əsaslanaraq, bu fəsil asanlaşdırıcı amillər və çətinliklər nöqtəyindən əsas elementləri sadalayır və SELFIE-nin ilk peşə təhsilində daha geniş şəkildə icrası üçün maraqlı tərəflərə tövsiyələr toplusu təqdim edir.

8.1 SELFIE alətinin tətbiqinin genişləndirilməsi, təhsil və təlim sistemlərinə inteqrasiyasına dair təhlil

Aşağıda cədvəl pilot nəticələrinin kəmiyyət və keyfiyyət təhlili, metodologiyanın hər bir mərhələsi üçün davam edən yerli islahatları nəzərə almaqla əsas elementlər və təklif olunan fəaliyyətləri göstərir:

MƏRHƏLƏLƏR	Əsas tapıntılar və qeydlər
MƏRHƏLƏ 1: SELFIE-nin milli, regional və yerli kontekstdə uyğunlaşdırılması	Tapşırığın ilkin mərhələsi olaraq SELFIE yerli əlaqələndiricisi və yerli mütəxəssis seçilmişdir. SELFIE-nin təhsil kontekstinə uyğunlaşdırılması onlarla əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilmişdir. Sorğular, bələdçi məlumatlar və digər sənədlər onlarla əməkdaşlıq çərçivəsində tərcümə edilmiş, nəzərdən keçirilmiş və uyğunlaşdırılmışdır. TN nümayəndələri və digər maraqlı tərəflər SELFIE alətinin məqsədləri, onun Azərbaycanda vacibliyi və təhsil siyasətlərinə aidiyyəti barədə məlumatlandırılmışlar.

⁹ <https://www.ef.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/scaling-and-integrating-SELFIE-tool-schools-digital>

	<p>Prezidentin 2013-ci il 24 oktyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş Azərbaycan Respublikasında təhsilin inkişafı üzrə dövlət strategiyasında müəyyən edilmiş strateji prioritetlərdən biri müasir ömürboyu təhsili təmin edən təhsil infrastrukturunun yaradılmasıdır. Azərbaycan 2030: Sosial-İqtisadi İnkişafa dair Milli Prioritetlər (2021-ci il fevral ayında qəbul edilmiş) 21-ci əsrin tələblərinə uyğun təhsil prioritetini müəyyən edir, sərişətlər, sosial vərdişlər və bacarıqların ahəngdar inkişafı əsasında `ömürboyu öyrənmə`yə xüsusi diqqət verilməli tələbini irəli sürür. Strategiyaya əsasən təhsil sistemi məktəb yaşından rəqəmsal bacarıqların yeridilməsi ilə cavan nəsli növbəti rəqəmsal texnologiyalar əsrinə hazırlamaq, onlara günümüzədən tamamilə fərqlənən yeni bacarıqlar, ixtisas və sərişətlər verməyə hədəflənməlidir.</p> <p>Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi təhsilin bütün səviyyələri üzrə müasir və innovativ təhsil texnologiyalarının tətbiqinin gücləndirilməsi istiqamətində siyasi fəaliyyətlərin icrasını həyata keçirir. SELFIE-nin icrası bu strateji təhsil siyasətləri ilə çox yaxşı uyğunluq təşkil edir.</p> <p>Bu tapşırığın yerinə yetirilməsi ilə Təhsil Nazirliyi məqsəd güdür:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SELFIE məzmunu və əsas məqsədinin (rəqəmsal tədrisdə innovasiya və keyfiyyət üçün özünüqiymətləndirmə prosesi) məktəb və sistem səviyyəsində rəqəmsal təhsil üzrə innovasiya və keyfiyyəti inkişaf etdirən alət kimi pilot layihəsinin həyata keçirilməsi; • Pilot nəticələrinin əsasında (anonim toplanmış məlumatlar) siyasi tövsiyələr toplusunun hazırlanması (aşağıda verilib), SELFIE-nin yerli təlim və tədris sistemində genişmiqyaslı şəkildə inteqrasiyası. <p>SELFIE alətinin məktəb səviyyəsində yerinə yetirilməsi ümumi təhsil və peşə məktəblərinə tədris, öyrənmə və inkişaf üçün planlaşdırmada rəqəmsal texnologiyalardan necə istifadə etdiklərini qiymətləndirməyə imkan yaradır.</p> <p>Alətin təhsil kontekstinə təhsil sisteminin tənzimlənməsi, mövcud imkanlar və çətinliklər ilə əlaqəli daha çox təfsilatları nəzərə almaqla daha yaxşı şəkildə uyğunlaşdırılması tövsiyə olunur. Yerli siyasətlər adətən milli siyasətlər ilə əlaqəli olur. Məktəb səviyyəsində strateji fəaliyyət planlarının inkişafı üzrə TN tərəfindən qaydaların qəbul edilməsi təhsildə texnologiyanın tətbiqinin yaxşılaşdırılması istiqamətində yerli səviyyəli siyasətlərin hazırlanması prosesini sürətləndirəcək. Məktəb rəqəmsal inkişaf planlarının toplanması ilə yerli maraqlı tərəflər sistem planlarını daha yaxşı müəyyənləşdirə və əvvəlilərin təsirlərini qiymətləndirə biləcəklər.</p>
<p>MƏRHƏLƏ 2: SELFIE pilotunun quraşdırılması</p>	<p>TN və ETF-JRC ilə yaxından məsləhətləşmə çərçivəsində 12 məktəb seçilmişdir. Onların yarısı ümumi orta təhsil məktəbləri (MKÇ səviyyələri 1-4) və digər yarısı texniki peşə məktəbləridir (MKÇ səviyyələri 3, 4 və 5). Azərbaycanda ibtidai təhsil (MKÇ səviyyəsi 1) ümumi olaraq ümumi orta təhsil məktəbləri tərəfindən verilir və bu səbəbdən ayrıca məktəb kimi cəlb edilməyiblər. Peşə məktəbləri yuxarı orta (MKÇ səviyyəsi 4), ilkin peşə (MKÇ səviyyəsi 3), texniki peşə (MKÇ səviyyə 3, və 4- Peşə təhsili yuxarı orta təhsil ilə birləşdirildikdə) və yüksək peşə təhsili (MKÇ səviyyəsi 5) verirlər.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün Fəsil 3 – pilotun quraşdırılmasına baxmağınız xahiş olunur.</p>
<p>MƏRHƏLƏ 3: SELFIE pilotunun dəstəklənməsi üçün tədbirlərin müəyyən edilməsi</p>	<p>ETF, JRC, Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi və seçilmiş mütəxəssislər SELFIE pilot tapşırığının hazırlanma, icra və icra sonrası fazalarında dəstəklənməsi istiqamətində tədbirlər görmüşdür.</p> <p>Pilotun dəstəklənməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər SELFIE-nin genişmiqyaslı istifadəsində faydalı ola bilər. Bu səbəbdən, ölkədə pilotun icrasından öncə, hazırkı çalışma üçün artıq həyata keçirilmiş tədbirlərə uyğun olaraq iş-əsaslı öyrənməyə dair SELFIE-nin pilot layihəsi həyata keçirilməlidir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün – Fəsil 3, paraqraflar 3.2 və 3.3, Fəsil 4 - İcra.</p>
<p>MƏRHƏLƏ 4:SELFIE pilot nəticələrinin nəzərdən keçirilməsi</p>	<p>Seçilmiş üç həftə müddətində sorğulara cavab verməyi tamamladıqdan sonra, SELFIE əlaqələndiriciləri səkkiz SELFIE sahəsi üzrə toplanmış məlumatlardan ibarət və rəngli qrafikalarda güclü və zəif tərəfləri göstərən alətlər panelində avtomatik şəkildə yaradılmış SELFIE məktəb hesabatlarına baxa bildilər.</p>

	<p>Verilən şablondan istifadə etməklə SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri məktəb rəhbərliyi ilə məsləhətləşmələr çərçivəsində fəaliyyət planlarını hazırlamış və onları pedaqoji şurada müzakirə etmişlər.</p> <p>Pilot çalışmasının nəticələrini araşdırmaq məqsədi ilə kəmiyyət və keyfiyyət məlumat təhlili həyata keçirilmişdir.</p> <p>Daha ətraflı məlumat üçün, Fəsil 5 – Əlavə ediləcək tədbirlər: kəmiyyət və keyfiyyət təhlilləri.</p>
<p>MƏRHƏLƏ 5: SELFIE-nin milli, regional və yerli siyasətlərə genişmiqyaslı şəkildə inteqrasiyası</p>	<p>Azərbaycanda təhsil siyasətlərinin iki səviyyəsi mövcuddur – milli və yerli (rayon) səviyyələri.</p> <p>Öyrənmədə texnologiyanın tətbiqi üzrə özünüqiyətləndirmə, qanunvericilik (Təhsil, Ümumi Təhsil və Peşə təhsili haqqında qanunlar), strateji sənədlər (Təhsil Strategiyası, Peşə təhsili Strategiyası, İqtisadi sahələrin İnkişafı üzrə Strateji Yol Xəritələri, Dördüncü Sənaye İnqilabı üzrə potensial strateji sənədlər) və onların icrası üzrə mexanizmlərə (normativ aktlar, keyfiyyət təminatı və milli fəaliyyət planlarına dair qaydalar daxil) əlavə edilməklə milli siyasətlərə inteqrasiya edilə bilər. TN bu aspektdən aparıcı rol oynaya bilər. SELFIE-nin milli siyasət və mexanizmlərə inteqrasiyası, habelə təminatçılara təlimlərin verilməsi, yaxşı təcrübələrin tanınması, sair kimi stimulun göstərilməsi iki səviyyə arasında fəaliyyətlərin əlaqələndirilməsini yaxşılaşdırma bilər.</p> <p>COVID-19 böhranı və əlaqədar texnoloji yeniliklər rəqəmsal təhsildə yeni strategiyanın yaradılmasının vacibliyini nümayiş etdirir. Bu, eyni zamanda SELFIE-nin milli səviyyədə icrası üçün yaxşı əsas yaradır.</p> <p>Paralel olaraq, Azərbaycanda təlim və tədris fəaliyyətlərini həyata keçirən beynəlxalq təşkilatlar, xüsusi ilə Aİ, BMTİP, Dünya Bankı, GİZ, İsveçrə Əməkdaşlığı və British Council SELFIE-ni öz gələcək layihələrinə daxil edə bilərlər. Onlar təlim fəaliyyətləri ilə xüsusi olaraq SELFIE nəticələrinə əsaslanan fəaliyyət planlarının hazırlanması üzrə dəstək verə bilərlər. Onlar SELFIE-nin yerli tərəfdaşlar tərəfindən tanınmasında əhəmiyyətli rol oynaya bilərlər. Bu, həmçinin SELFIE-nin ölkədə genişmiqyaslı şəkildə istifadəsi üçün faydalı olacaq. Bu donorlar Azərbaycanda ümumi təhsil, peşə təhsili və təlimi üzrə müəyyən siyasət və mexanizmlərin hazırlanması və tətbiqində rol oynayıblar.</p>
<p>MƏRHƏLƏ 6: SELFIE idarəetmə strategiyasının yaradılması</p>	<p>Ümumi təhsildə rəqəmsal tədris üzrə idarəetmə modeli Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsinin yaradılması ilə formalaşmışdır. Amma, Peşə Təhsili səviyyəsində buna uyğun idarəetmə yoxdur. Azərbaycandakı mövcud idarəetmə modelini nəzərə alsaq, Bocconi və Lightfoot tərəfindən təklif olunan mərkəzləşdirilmiş yuxarıdan aşağı və mərkəzləşdirilmiş aşağıdan yuxarı yanaşmaların qarışığının tətbiq edildiyi kontekstdə addımlar atıla bilər. Xüsusi ilə ümumi təhsil və peşə təhsilində texnologiyanın tətbiqinin yaxşılaşdırılması istiqamətində bütün maraqlı tərəflərin cəlb olunması ilə, rəqəmsal təhsil strategiyasının hazırlanması və ya rəqəmsal təhsil üzrə idarəetmə siyasətlərinin 2013-cü ildə qəbul edilmiş Təhsil Strategiyasının icrası üzrə fəaliyyət planlarına daxil edilməsi zəruridir. Yerli səviyyədə təlim və təbliğat-təşviqat kampaniyaları təşkil edilə, habelə məktəblər bir-birindən öyrənmək üçün öz aralarında rabitə qura və (birgə) fəaliyyət planları hazırlaya bilərlər. Bu, müxtəlif səviyyələrdə maraqlı tərəflər arasında əlaqələndirməni inkişaf etdirə bilər.</p> <p>Pilot əsasında SELFIE yerli əlaqələndiricisi, SELFIE məktəb əlaqələndiricilərinə təlim keçmək və onları əlaqələndirmək üçün pilotda tətbiq olunan oxşar həll yollarını təklif etməklə, SELFIE-nin icrası və müntəzəm istismarını əlaqələndirmişdir.</p> <p>İdarəetmə modeli eyni zamanda əsasən inkişaf/fəaliyyət planını toplamaq və təhlil etməklə mərkəzləşdirilmiş aşağıdan yuxarı yanaşmanın elementlərini də daxil edə bilər. Ümumilikdə, SELFIE əlaqələndirmə və icrası mövcud təhsil orqanlarının qaydalarına daxil edilməlidir.</p> <p>SELFIE nəticələrinin əsasında təhsil üzrə səlahiyyətli qurumlar tərəfindən maddi və texniki dəstəyin təklif edilməsi ilə, təlim və tədris təminatçılarının təşviq edilməsi idarəetmə modelinin hazırlanması prosesində nəzərə alınmalıdır.</p> <p>Cari tapşırıq nəzdində yaradılmış SELFIE yerli əlaqələndirici müəssisəsinin işi fəaliyyətlərin əlaqələndirilməsi, maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi, təşviqat işlərinin aparılması və alətin tətbiqinə dair məktəblər üçün təlimlərin keçirilməsi üçün davam etdirilməlidir. Bundan başqa, ani mesajlaşma, qovluqların mübadiləsi,</p>

	onlayn əlaqələndirmə və bir-birindən öyrənmə üçün təlimlər, forum, sair SELFIE-nin rahat, davamlı və effektiv icrası/genişmiqyaslı istifadəsi üçün labüddür.
MƏRHƏLƏ 7: SELFIE-nin DPİ proqramına daxil edilməsi	<p>Cari tapşırıqda göstəriləni kimi, məktəb əlaqələndiricilərinin SELFIE icrası, xüsusi ilə fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün nəticələrin tətbiqi üzrə təlim keçməsi lazımdır. Bu məsələlər mövcud qanunvericiliyə müvafiq olaraq, ümumi orta təhsil və Peşə təhsili müəllimləri və məktəb rəhbərlərinin azı beş ildə bir dəfə keçirilən mütəmadi təlimlərinə əlavə edilə bilər. İKT təlimi artıq cari təlimin bir hissəsidir və ona SELFIE-nin daxil edilməsi ilə yeni forma vermək olar. DPİ proqramlarının hazırlanmasında əsas rol oynadığı üçün, Azərbaycan Təhsil İnstitutu bu tapşırığı öz üzərinə götürə bilər. Bundan başqa, istifadəçilərə kömək etmək üçün yazılı materiallar və video məlumatlar hazırlana bilər.</p> <p>Yerli əlaqələndirici və beynəlxalq təşkilatlar SELFIE DPİ proqramlarına daxil edilənə qədər bu aspekt üzrə işləyə bilərlər. TN bu fəaliyyətin icrası üçün peşəkar təlim verən şəxsləri cəlb edə bilər. SELFIE-nin DPİ-yə daxil edilməsindən sonra, Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi əlaqələndirmə və təbliğat-təşviqat vəzifələrini icra edə bilər.</p>
Mərhələ 8: Siyasələr barədə məlumatların verilməsi üçün SELFIE illik yenilənmə dövrəsinin yaradılması	<p>Məktəblərin fəaliyyət planlarında göstərdikləri hədəflərə doğru tərəqqini qiymətləndirmək və nəzarətdə saxlamaq, habelə yeni fəaliyyətlərin yaradılması üçün, təhsildə texnologiyanın tətbiqi üzrə özünüqiymətləndirmələr ən azı ildə bir dəfə keçirilməlidir. Sistem səviyyəli yeniliklərlə uyğunlaşmaq məqsədi ilə, özünüqiymətləndirmə üçün ən yaxşı vaxt akademik ilin sonudur. Bunun məktəb imtahanları ilə üst-üstə düşməməsi vacib nüansdır. Beləliklə, SELFIE nəticələrinin təhlilinə əsaslanaraq, məktəblər növbəti akademik ildə həllini tapması üçün öz müraciətlərini (əgər varsa) Təhsil Nazirliyi və Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinə göndərə bilərlər. Məktəblər SELFIE-ni işlədilməsini daha qısa zaman çərçivələrində həyata keçirə bilərlər, amma bu, ölkə üzrə icranın erkən mərhələlərində onlar üçün bir qədər çətin olacaq. Müəyyən göstəricilər üzrə zaman silsiləsinin olması, məktəblərə öz siyasətlərini daha yaxşı uyğunlaşdırmaq imkanı verəcək. Bu, məktəblərin rəqəmsal potensialının davamlı yaxşılaşdırılması ilə nəticələnəcək.</p> <p>Təhsilin hər bir səviyyəsi, region, SELFIE sahəsi, istifadəçi kateqoriyası və digər parametrlər üzrə tərəqqiyə nəzarət edə bilmək üçün TN-in anonim və toplanmış məlumatlara dair potensialı gücləndirilməlidir.</p>

8.2 Əsas elementlər və tövsiyələr

SELFIE-nin genişmiqyaslı şəkildə istifadəsi və onun yerli təhsil sistemində inteqrasiya edilməsi üzrə aşağıda qeyd olunan əsas siyasət tövsiyələri pilot nəticələrin keyfiyyət təhlili və pilot tapşırığının nəticələri üzrə maraqlı tərəflərlə keçirilən məsləhətləşmələrə (fokus qrupları və müsahibələr) əsaslanan təcrübə yolu ilə hazırlanmışdır. Onlar çətinliklərin həllində istifadə oluna və aşağıda göstərilən imkanların gücləndirilməsində tətbiq edilə bilər.

Əsas elementlər	Çətinliklər	İmkanlar
	<ul style="list-style-type: none"> ■ SELFIE tapşırığının yeniliyi və məktəb səviyyəsində oxşar təcrübənin olmaması. SELFIE nəticələri əsasında fəaliyyətlərin planlaşdırılmasına dair təcrübənin olmaması. ■ Bir sıra sualların başa düşülməsindəki çətinlik (cümlə quruluşu və tərcümə məsələləri). ■ Bəzi məktəblərdə rəqəmsal bacarıqların aşağı olması. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimdə artan rolunun başa düşülməsi. ■ Onlayn platforma və əsas sənədlərin Azərbaycan dilində əlçatanlığı. ■ Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində – məktəb profillərinin quraşdırılması, fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün

	<ul style="list-style-type: none"> Eyni istifadəçi tərəfindən məlumatların təkrar daxil edilməsi ehtimalı. 	<p>SELFIE nəticələrindən necə istifadə edilməsi və sair sahələrdə – məktəblər arasında əlaqənin güclənməsi.</p> <ul style="list-style-type: none"> Kompüter, planşet və smartfonla sorğuların doldurulması imkanı.
	<ul style="list-style-type: none"> Məktəb profillərinin hazırlanması, sorğuların fərdiləşdirilməsi, sorğunun təşkil olunması və sorğu nəticələrinə əsaslanan fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri üçün tələb olunan əlavə zaman (məktəb profilinin quraşdırılması və sorğuların fərdiləşdirilməsi üçün bir gün, istifadəçilərin sorğuda iştirakının əlaqələndirilməsi üçün bir həftə ərzində gündə bir-iki saat və nəticələrin müzakirə edilməsi və fəaliyyət planının hazırlanması, tətbiq edilməsi üçün iki gün sərf edilmişdir). Sorğunun cavablandırılması və nəticələrin müzakirə edilməsi üçün zaman. 	<ul style="list-style-type: none"> SELFIE-nin genişmiqyaslı şəkildə tətbiqi və onun istismarından məsul olan SELFIE yerli əlaqələndiricisinin təsdiq olunması. Sadə mərhələlərə ayrılmış məktəb profilinin yaradılması prosesi. Özünüqiymətləndirmə üçün vaxt və zaman müddətinin seçilməsi. Nəticələrin avtomatik şəkildə gözəl qrafiklərdə əldə edilməsi. Sorğu üçün 35 dil arasından dil seçimi. SELFIE sertifikat və nişanları. Fərqli maraqlı tərəflərin perspektivindən məsələlərin qiymətləndirilməsi imkanı. Məktəb maraqlı sahələrinin qiymətləndirilməsi üçün sualların fərdiləşdirilməsi imkanı. Nəticələrin dövrü müqayisəsi.
	<ul style="list-style-type: none"> Ölkədə keyfiyyət təminat mexanizmlərinin zəif inkişaf səviyyəsi. 	<ul style="list-style-type: none"> Öyrənmədə texnologiyanın tətbiqi üzrə özünüqiymətləndirmənin həyata keçirilməsinə dair təhsil qurumlarının istəyi. Prezidentin 2021-ci il 6 yanvar tarixli sərəncamı ilə İqtisadiyyat Nazirliyi nəzdində Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzinin yaradılması. Mərkəz iqtisadiyyat üçün rəqəmsal bacarıqlarla məşğil olacaq.
	<ul style="list-style-type: none"> TN-in ayrıca məktəblər üzrə məlumatlara çıxışının olmaması. 	<ul style="list-style-type: none"> Məktəblər razı olarsa, TN-in ayrıca məktəblər üzrə

		məlumatlara çıxışı təmin oluna bilər.
Təvsiyələr	<p>Yerli maraqlı tərəflər öyrənmədə texnologiyanın tətbiqinin genişləndirilməsi üçün aşağıda göstərilən tövsiyələrə riayət edə bilərlər:</p> <p><i>Sistem səviyyəsində:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Sistem və məktəb səviyyəsində pilot sınaq proseslərinə əsaslanaraq, 2021-22-ci təhsil ili üçün SELFIE-nin təcridən genişləndirilməsinə dair fəaliyyət planının hazırlanması (bunu SELFIE yerli əlaqələndiricisi edə bilər) və TN tərəfindən təsdiqi. ■ SELFIE yerli əlaqələndiricisi TN/Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə yaxından əməkdaşlıq vasitəsi ilə öyrənilmiş dərslər əsasında: (i) pilot sınağın nəticələri əsasında sistem və məktəb səviyyəsində özünüqiymətləndirmənin illik olaraq aparılması üçün iki zaman təqvimini nəzərdən keçirəcək, (ii) Məktəb əlaqələndiriciləri üçün təlimin təyin edilməsi və təşkili, misal üçün JRC və ETF dəstəyi ilə "təlimçilərin təlimi" sistemindən istifadə edilməsi. ■ Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin yerli səviyyədə icrası üçün idarəetmə modelinin təsdiq edilməsi. ■ Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin təhsil siyasətləri, normativ hüquqi aktlar, habelə keyfiyyətin təminatına dair siyasət və təcrübələrə (uzunmüddətli) daxil edilməsi. ■ Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin həyata keçirilməsi üçün yerli platformanın yaradılması və ya virtual məktəb platformasının (virtual.edu.az) istifadəsi, məktəblərə öz nəticələrini (və ya fəaliyyət planlarını) ictimaiyyətə açıqlamaq imkanının verilməsi, bir-birindən öyrənmənin təşviq edilməsi və icra prosesi ilə əlaqədar biliklərin mübadilə edilməsi. ■ Tələbələrə daha çox motivasiyanın verilməsi üçün sualların cavablandırılması prosesinin (təkcə sorğunun doldurulmasının deyil) oyunlar vasitəsi ilə əyləncəli edilməsi. ■ Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin DPİ siyasət və proqramlarına daxil edilməsi, xüsusilə təlim proqramı çərçivəsində məktəb əlaqələndiriciləri üçün təlimin təşkili. İstifadəçilərin müstəqil şəkildə istifadə edə biləcəyi maraqlı və başa düşülməsi asan materialların (misal üçün Azərbaycan dilində qısa filmlər) hazırlanması, müəllimlərlə tələbələr, yaxud məktəb əlaqələndiriciləri ilə müəllimlər arasında fərdi məsləhətləşmələrə dəstək verilməsi. Bu, eyni zamanda daha standart anlayışa gətirib çıxara bilər. ■ Özünüqiymətləndirmə nəticələrinin DPİ proqramlarının illik olaraq hazırlanması və investisiya/ vəsaitlərin bölüşdürülməsi (məktəblərin inkişaf/fəaliyyət planlarının nəticəsi olaraq) ilə bağlı qərarların verilməsində istifadə edilməsi. ■ Siyasətçilər və məktəb səviyyəsində maraqlı tərəflər üçün məlumat kampaniyalarının aparılması ilə onların iştirakı və töhfələrini artırmaq. ■ Tərəqqinin təhsil, region, qiymətləndirmə sahəsi, istifadəçi kateqoriyaları və digər parametrlər üzrə monitorinq üçün anonim və toplanmış verilənlərin istifadəsində TN-in potensialının yaxşılaşdırılması. 	

-
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiyətləndirmənin Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən təşkil edilən qısamüddətli peşə təlimi proqramlarına daxil edilməsi. Xüsusi ilə peşə təhsili üçün, SELFIE alətinin iş-əsaslı tədrisdə istifadəsi 2021-ci ilin oktyabr ayında gözlənilir.
 - Rəqəmsal texnologiyanın tədrisdə istifadəsi üzrə özünüqiyətləndirmənin planlaşdırılması və icrası, habelə özünüqiyətləndirmə əsasında hazırlanan fəaliyyət planlarının icrasına müxtəlif marqlı tərəflərin, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların cəlb edilməsi.

Təhsil müəssisəsi səviyyəsində:

- Pilot sınaqlarda tətbiq olunan alətlərdən (WhatsApp, `necə etməli` kitabxanaları və s.) başlamaqla, tədrisdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi üzrə məktəb səviyyəsində özünüqiyətləndirmənin əlaqələndirilməsi üçün yaradılmış mexanizmin davam etdirilməsi.
 - Məktəblərə fəaliyyət planının icrasında göstərilən dəstək, habelə maliyyə dəstəyi kimi təşviqetmələrin həyata keçirilməsi.
-

İstinadlar

JRC və ETF, Bocconi, S. və Lightfoot, M., Brolpito, A., Giannoutsou, N., Hippe, R. və Kampylis, P., SELFIE alətinin məktəblərin təlim və tədris sistemlərinə genişmiqyaslı şəkildə inteqrasiya edilməsi, Avropa Təlim Fondu, Turin, 2021

Avropa Təlim Fondu, Mart 2021. Rəqəmsal Fakt cədvəli 2020: Azərbaycanda Rəqəmsal Bacarıqlar və Onlayn Tədris. https://www.etf.europa.eu/sites/default/files/2021-03/digital_factsheet_azerbaijan.pdf 06 iyul 2021.

“Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası. https://president.az/files/future_en.pdf 15 iyun 2021.

Azərbaycan Respublikasının Təhsil Haqqında Qanunu. <http://www.e-qanun.az/framework/18343> 10 avqust 2021.

“Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyası. https://president.az/files/future_en.pdf on 10 avqust 2021.

Peşə Təhsilinə dair Dövlət Standartları. <http://www.e-qanun.az/framework/41741> 10 avqust 2021.

Peşə və kvalifikasiya standartının hazırlanması, yenidən hazırlanması, təsdiq edilməsi, qeydiyyatının aparılması və müddətinin uzadılması Qaydaları. <http://www.e-qanun.az/framework/20045> 10 avqust 2021.

Azərbaycan Respublikasında Təhsilin İnkişafı üzrə Dövlət Strategiyası. <https://president.az/articles/9779> 10 avqust 2021.

Abreviaturalar

DPI – davamlı peşəkar inkişaf

T&T – təlim və tədris

ETF – Avropa Təlim Fondu

Aİ – Avropa İttifaqı

GIZ – Almaniya Beynəlxalq Əməkdaşlıq Cəmiyyəti

İKT – informasiya və kommunikasiya texnologiyaları

JRC – Avropa Komissiyası Birgə Tədqiqat Mərkəzi

TN – Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi

MKÇ – Milli Kvalifikasiya Çərçivəsi

PTDA – Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi nəzdində Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi

BMTİP – BMT-nin İnkişaf Proqramı

VET – peşə təlim və tədrisi

ƏLAVƏLƏR

Əlavə I – Ölkə profili

SELFIE Komandası	Avropa Təlim Fondu <ul style="list-style-type: none">■ Alessandro Brolpito, Rəqəmsal Bacarıqlar və Tədris üzrə Böyük Mütəxəssis■ Margareta Nikolovska, Azərbaycan üzrə Ölkə Əlqələndiricisi■ Ermina Martini, Layihə üzrə Məsul Şəxs■ Christine Hemschemeier, İnsan Kapitalının İnkişafı üzrə Böyük Mütəxəssis■ Fabio Nascimbeni, İnsan Kapitalının İnkişafı üzrə Mütəxəssis■ Amin Çerkəzov, seçilmiş yerli mütəxəssis Avropa Komissiyası – Birgə Tədqiqat Mərkəzi <ul style="list-style-type: none">■ Nikoleta Giannoutsou, Elmi İşçi■ Lilian Weikert Garcia, JRC■ Cesar Herrero Ramila, JRC■ Gabrielle Lafitte, JRC SELFIE Yerli Əlaqələndiricisi <ul style="list-style-type: none">■ Natəvan Bədəlova, Təhsil Nazirliyi nəzdində Təhsil Sisteminin İnformasiyalaşdırılması İdarəsi		
Pilot zaman cədvəli	Sistem səviyyəsində planlaşdırma: Mart 2021-ci il – Aprel 2021-ci il Məktəb səviyyəsində pilot sınağın aparılması: 03 May 2021-ci il – 21 May 2021-ci il		
Əsas rəqəmlər	<ul style="list-style-type: none">• 6 Peşə təhsili müəssisəsi• 6 Ümumi təhsil müəssisəsi• 6 Rayon• Respondentlərin ümumi sayı: 6425		
Əsas Elementlər (çətinliklər/imkanlar)	<table><tr><td>Çətinliklər<ul style="list-style-type: none">■ SELFIE tapşırığının yeniliyi və məktəb səviyyəsində oxşar təcrübənin olmaması. SELFIE nəticələri əsasında fəaliyyətlərin planlaşdırılmasına dair təcrübənin olmaması.■ Bir sıra sualların başa düşülməsindəki çətinlik (cümlə quruluşu və tərcümə məsələləri).■ Bəzi məktəblərdə rəqəmsal bacarıqların aşağı olması.■ Eyni istifadəçi tərəfindən məlumatların təkrar daxil edilməsi ehtimalı.</td><td>İmkanlar<ul style="list-style-type: none">■ Rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimdə artan rolunun başa düşülməsi.■ Onlayn platforma və əsas sənədlərin Azərbaycan dilində əlçatanlığı.■ Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində – məktəb profillərinin quraşdırılması, fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE nəticələrindən necə istifadə edilməsi və sair sahələrdə – məktəblər arasında əlaqənin güclənməsi.■ Kompüter, planşet və smartfonla sorğuların doldurulması imkanı.</td></tr></table>	Çətinliklər <ul style="list-style-type: none">■ SELFIE tapşırığının yeniliyi və məktəb səviyyəsində oxşar təcrübənin olmaması. SELFIE nəticələri əsasında fəaliyyətlərin planlaşdırılmasına dair təcrübənin olmaması.■ Bir sıra sualların başa düşülməsindəki çətinlik (cümlə quruluşu və tərcümə məsələləri).■ Bəzi məktəblərdə rəqəmsal bacarıqların aşağı olması.■ Eyni istifadəçi tərəfindən məlumatların təkrar daxil edilməsi ehtimalı.	İmkanlar <ul style="list-style-type: none">■ Rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimdə artan rolunun başa düşülməsi.■ Onlayn platforma və əsas sənədlərin Azərbaycan dilində əlçatanlığı.■ Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində – məktəb profillərinin quraşdırılması, fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE nəticələrindən necə istifadə edilməsi və sair sahələrdə – məktəblər arasında əlaqənin güclənməsi.■ Kompüter, planşet və smartfonla sorğuların doldurulması imkanı.
Çətinliklər <ul style="list-style-type: none">■ SELFIE tapşırığının yeniliyi və məktəb səviyyəsində oxşar təcrübənin olmaması. SELFIE nəticələri əsasında fəaliyyətlərin planlaşdırılmasına dair təcrübənin olmaması.■ Bir sıra sualların başa düşülməsindəki çətinlik (cümlə quruluşu və tərcümə məsələləri).■ Bəzi məktəblərdə rəqəmsal bacarıqların aşağı olması.■ Eyni istifadəçi tərəfindən məlumatların təkrar daxil edilməsi ehtimalı.	İmkanlar <ul style="list-style-type: none">■ Rəqəmsal texnologiyaların təhsil və təlimdə artan rolunun başa düşülməsi.■ Onlayn platforma və əsas sənədlərin Azərbaycan dilində əlçatanlığı.■ Təhsildə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi sahəsində – məktəb profillərinin quraşdırılması, fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE nəticələrindən necə istifadə edilməsi və sair sahələrdə – məktəblər arasında əlaqənin güclənməsi.■ Kompüter, planşet və smartfonla sorğuların doldurulması imkanı.		

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Məktəb profillərinin hazırlanması, sorğuların fərdiləşdirilməsi, sorğunun təşkil olunması və sorğu nəticələrinə əsaslanan fəaliyyət planlarının hazırlanması üçün SELFIE məktəb əlaqələndiriciləri üçün tələb olunan əlavə zaman (məktəb profilinin quraşdırılması və sorğuların fərdiləşdirilməsi üçün bir gün, istifadəçilərin sorğuda iştirakının əlaqələndirilməsi üçün bir həftə ərzində gündə bir-iki saat və nəticələrin müzakirə edilməsi və fəaliyyət planının hazırlanması, tətbiq edilməsi üçün iki gün sərf edilmişdir). ■ Sorğunun cavablandırılması və nəticələrin müzakirə edilməsi üçün zaman. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ SELFIE-nin genişmiqyaslı şəkildə tətbiqi və onun istismarından məsul olan SELFIE yerli əlaqələndiricisinin təsdiq olunması. ■ Sadə mərhələlərə ayrılmış məktəb profilinin yaradılması prosesi. ■ Özünüqiymətləndirmə üçün vaxt və zaman müddətinin seçilməsi. ■ Nəticələrin avtomatik şəkildə gözəl qrafiklərdə əldə edilməsi. ■ Sorğu üçün 35 dil arasından dil seçimi. ■ SELFIE sertifikat və nişanları. ■ Fərqli maraqlı tərəflərin perspektivindən məsələlərin qiymətləndirilməsi imkanı. ■ Məktəb maraq sahələrinin qiymətləndirilməsi üçün sualların fərdiləşdirilməsi imkanı. ■ Nəticələrin dövrü müqayisəsi.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ Ölkədə keyfiyyət təminat mexanizmlərinin zəif inkişaf səviyyəsi. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Öyrənmədə texnologiyanın tətbiqi üzrə özünüqiymətləndirmənin həyata keçirilməsinə dair təhsil qurumlarının istəyi. ■ Prezidentin 2021-ci il 6 yanvar tarixli sərəncamı ilə İqtisadiyyat Nazirliyi nəzdində Dördüncü Sənaye İnqilabının Təhlili və Koordinasiya Mərkəzinin yaradılması. Mərkəz iqtisadiyyat üçün rəqəmsal bacarıqlarla məşğul olacaq.
	<ul style="list-style-type: none"> ■ TN-in ayrıca məktəblər üzrə məlumatlara çıxışının olmaması. 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Məktəblər razı olarsa, TN-in ayrıca məktəblər üzrə məlumatlara çıxışı təmin oluna bilər.
<p>Təvsiyələr</p>	<p>Yerli maraqlı tərəflər öyrənmədə texnologiyanın tətbiqinin genişləndirilməsi üçün aşağıda göstərilən tövsiyələrə riayət edə bilərlər:</p> <p><i>Sistem səviyyəsində:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ■ Sistem və məktəb səviyyəsində pilot sınaq proseslərinə əsaslanaraq, 2021-22-ci təhsil ili üçün SELFIE-nin təcridən genişləndirilməsinə dair fəaliyyət planının hazırlanması (bunu SELFIE yerli əlaqələndiricisi edə bilər) və TN tərəfindən təsdiq. ■ SELFIE yerli əlaqələndiricisi TN/Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi ilə yaxından əməkdaşlıq vasitəsi ilə öyrənilmiş dərslər əsasında: (i) pilot sınağın nəticələri əsasında sistem və məktəb səviyyəsində özünüqiymətləndirmənin illik olaraq 	

aparılması üçün iki zaman təqvimini nəzərdən keçirəcək, (ii) Məktəb əlaqələndiriciləri üçün təlimin təyin edilməsi və təşkili, misal üçün JRC və ETF dəstəyi ilə “təlimçilərin təlimi” sistemindən istifadə edilməsi.

- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin yerli səviyyədə icrası üçün idarəetmə modelinin təsdiq edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin təhsil siyasətləri, normativ hüquqi aktlar, habelə keyfiyyətin təminatına dair siyasət və təcrübələrə (uzunmüddətli) daxil edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin həyata keçirilməsi üçün yerli platformanın yaradılması və ya virtual məktəb platformasının (virtual.edu.az) istifadəsi, məktəblərə öz nəticələrini (və ya fəaliyyət planlarını) ictimaiyyətə açıqlamaq imkanının verilməsi, bir-birindən öyrənmənin təşviq edilməsi və icra prosesi ilə əlaqədar biliklərin mübadilə edilməsi.
- Tələbələrə daha çox motivasiyanın verilməsi üçün sualların cavablandırılması prosesinin (təkcə sorğunun doldurulmasının deyil) oyunlar vasitəsi ilə əyləncəli edilməsi.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin DPİ siyasət və proqramlarına daxil edilməsi, xüsusilə təlim proqramı çərçivəsində məktəb əlaqələndiriciləri üçün təlimin təşkili. İstifadəçilərin müstəqil şəkildə istifadə edə biləcəyi maraqlı və başa düşülməsi asan materialların (misal üçün Azərbaycan dilində qısa filmlər) hazırlanması, müəllimlərlə tələbələr, yaxud məktəb əlaqələndiriciləri ilə müəllimlər arasında fərdi məsləhətləşmələrə dəstək verilməsi. Bu, eyni zamanda daha standart anlayışa gətirib çıxara bilər.
- Özünüqiymətləndirmə nəticələrinin DPİ proqramlarının illik olaraq hazırlanması və investisiya/ vəsaitlərin bölüşdürülməsi (məktəblərin inkişaf/fəaliyyət planlarının nəticəsi olaraq) ilə bağlı qərarların verilməsində istifadə edilməsi.
- Siyasətçilər və məktəb səviyyəsində maraqlı tərəflər üçün məlumat kampaniyalarının aparılması ilə onların iştirakı və töhfələrini artırmaq.
- Tərəqqinin təhsil, region, qiymətləndirmə sahəsi, istifadəçi kateqoriyaları və digər parametrlər üzrə monitorinqi üçün anonim və toplanmış verilənlərin istifadəsində TN-in potensialının yaxşılaşdırılması.
- Təhsildə texnologiyanın istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi tərəfindən təşkil edilən qısamüddətli peşə təlimi proqramlarına daxil edilməsi. Xüsusi ilə peşə təhsili üçün, SELFIE alətinin iş-əsaslı tədrisdə istifadəsi 2021-ci ilin oktyabr ayında gözlənilir.
- Rəqəmsal texnologiyanın tədrisdə istifadəsi üzrə özünüqiymətləndirmənin planlaşdırılması və icrası, habelə özünüqiymətləndirmə əsasında hazırlanan fəaliyyət planlarının icrasına müxtəlif maraqlı tərəflərin, o cümlədən beynəlxalq təşkilatların cəlb edilməsi.

Təhsil müəssisəsi səviyyəsində:

- Pilot sınaqlarda tətbiq olunan alətlərdən (WhatsApp, `necə etməli` kitabxanaları və s.) başlamaqla, tədrisdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi üzrə məktəb səviyyəsində özünüqiymətləndirmənin əlaqələndirilməsi üçün yaradılmış mexanizmin davam etdirilməsi.

-
- Məktəblərə fəaliyyət planının icrasında göstərilən dəstək, habelə maliyyə dəstəyi kimi təşviqetmələrin həyata keçirilməsi.
-

Əlavə II – Əsas kəmiyyət nəticələrinin icmalı

Kəmiyyət məlumatları təhlili JRC tərəfindən təmin olunan anonim olaraq toplanmış verilənlər əsasında həyata keçirilmişdir.

Pilot çalışmasında 12 məktəbdən 6425 şəxs iştirak etmişdir. Onlardan 91-i (1,4%) məktəb rəhbərləri, 640 (10%) – müəllimlər və 5694 (88,6%) – tələbələr. İştirakçılar ümumi orta təhsil və peşə təhsili səviyyələrindən olmuşdur (Cədvəl 1).

CƏDVƏL 1. TƏHSİL SƏVİYYƏSİNƏ GÖRƏ İŞTİRAKÇILARIN SAYI

Təhsil səviyyəsi	İştirakçı sayı	İştirakçı faizi
ISCED 2 – İbtidai təhsil	1909	29.7%
ISCED 3 – Ümumi orta təhsil	2273	35.4%
ISCED 3 – Tam orta təhsil və ilk peşə-ixtisas təhsili	2046	31.8%
ISCED 4 – Tam orta təhsildən sonra ilk peşə ixtisas təhsili	197	3.1%
Cəmi	6425	100.0%

Mənbə: JRC

Məlumatlar Azərbaycandakı orta ümumi və peşə təhsili sistemini tam əhatə etmir.

Respondentlər SELFIE-ni yüksək olaraq qiymətləndirdilər, onların ortalama olaraq verdiyi xal 10 üzərindən 8.07 olmuşdur. İştirakçıların yarısından çoxu 9 və 10 xallarını seçmişdir (Diaqram 1).

DİAQRAM 1. SELFİE MƏMNUNLUĞU

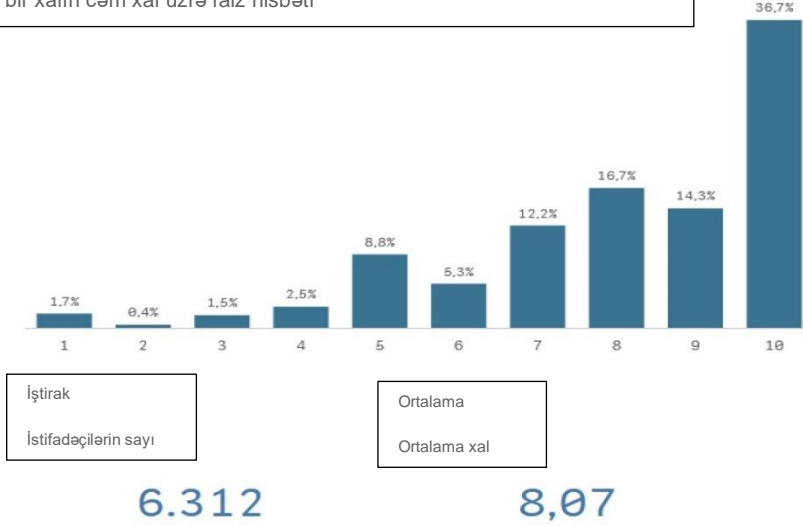
AZƏRBAYCAN PİLOT – MƏMNUNLUQ. SELFİE-yə 10 üzərindən neçə xal verərdiniz?

out of 10?

Xallar / paylanılma tezliyi (hər bir xalın seçilmə sayı)

Paylanma tezliyinin faiz nisbəti

Hər bir xalın cəm xal üzrə faiz nisbəti

Mənbə: JRC

İstifadəçi qruplarının cavablarında oxşar tendensiyalar var idi (Diaqram 2).

DİAQRAM 2. İŞTİRAKÇILARIN KATEQORİYALAR, TƏHSİL SƏVİYYƏSİ, DEMOQRAFİK SİXLİĞA GÖRƏ SELFİE İLƏ MƏMNUNLUĞU

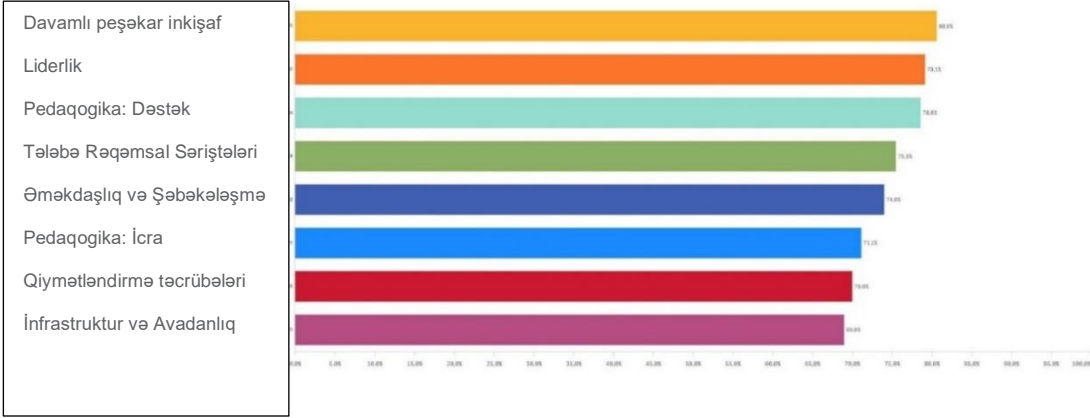
İştirakçıların kateqoriya, təhsil səviyyəsi, demoqrafik sıxlıq sahələrinə görə xalları

Mənbə: JRC

8 SELFIE sahəsindən İnfrastruktur və Avadanlıqlar ən aşağı orta xal yığmışdır (Diaqram 3). Davamlı Peşəkar İnkişaf müsbət cavablar üzrə ən yüksək faiz əldə etdi, ondan sonra cüzi faiz göstəricisi fərqi ilə Liderlik gəlir.

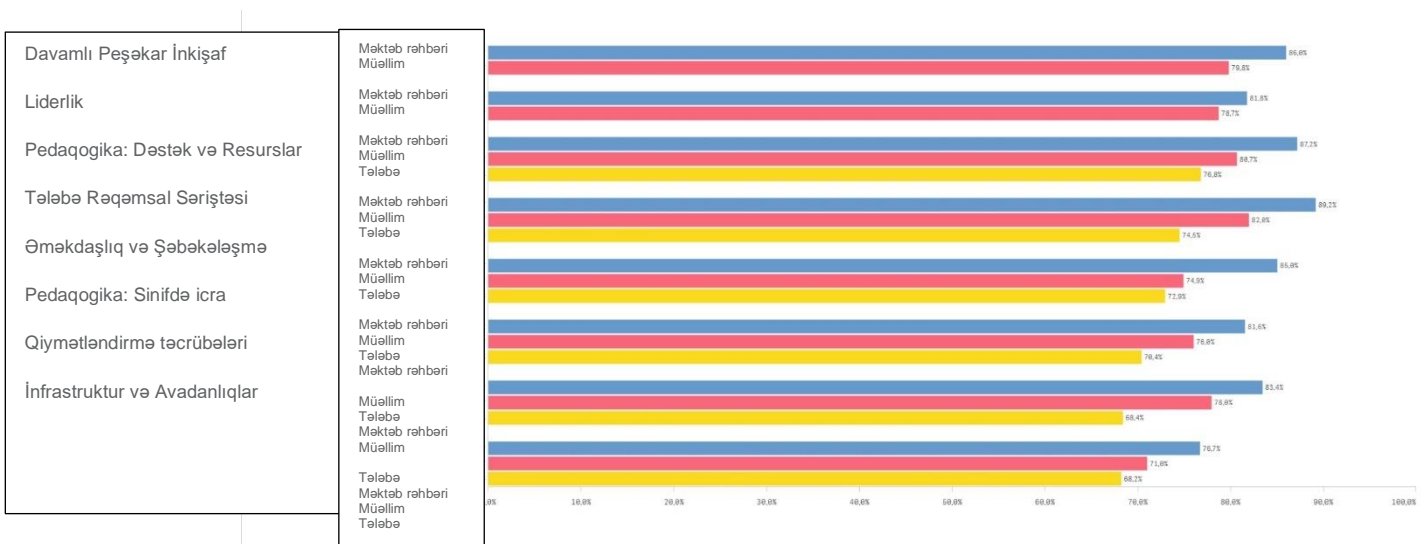
DİAQRAM 3. SELFİE ÖZÜNÜQİYMƏTLƏNDİRMƏNİN SAHƏYƏ GÖRƏ İCMALI (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ GÖSTƏRİCİSİ)

Mənbə: JRC

Diaqram 4 üç qrupun ortalama xallarının müqayisəsini göstərir. Müşahidələr onu göstərir ki, ən müsbət qrup məktəb rəhbərləri olmuş, müəllimlər daha az müsbət cavab bildirmiş və ən tənqidi qrup tələbələr olmuşdur. Ən az pozitiv qrup olan tələbələr tərəfindən cavablandırılmamış iki sahə – Davamlı Peşəkar İnkişaf və Liderlik digərləri ilə müqayisədə müsbət cavablar üzrə ən yüksək faiz göstəricilərə malikdir.

DİAQRAM 4. SELFİE ÖZÜNÜQİYMƏTLƏNDİRMƏNİN SAHƏYƏ GÖRƏ İCMALI (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ NİSBƏTİ); İSTİFADƏÇİLƏRİN HƏR BİR KATEQORİYASI ÜÇÜN SAHƏYƏ GÖRƏ MÜQAYİSƏLİ MÜSBƏT ÖZÜNÜQİYMƏTLƏNDİRMƏ

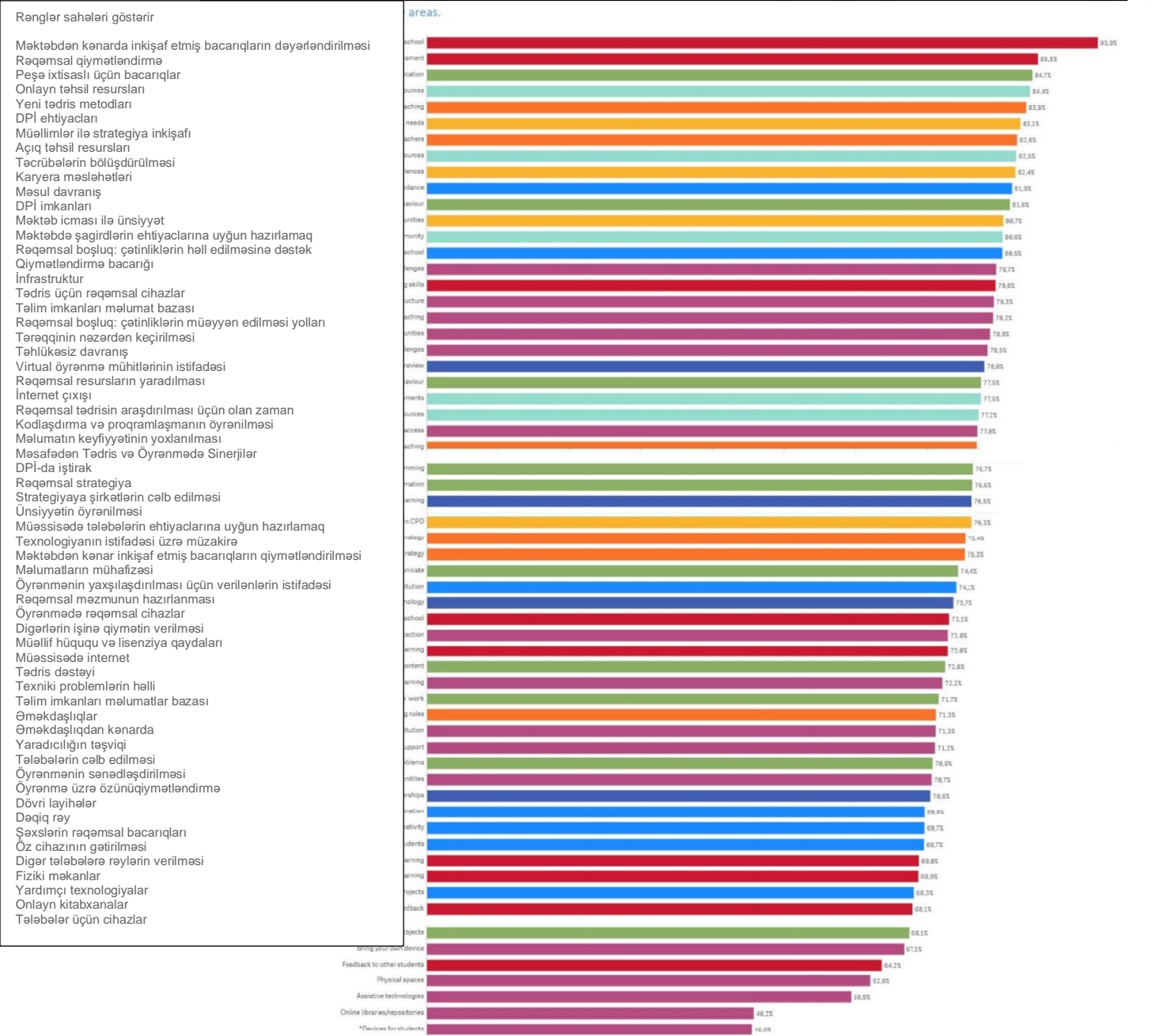
Mənbə: JRC

SELFİE iştirakçılarının verdiyi müsbət cavabların ən böyük payı məktəbdən kənarında inkişaf etdirilən bacarıqların qiymətləndirilməsinə düşür – cavabların 93,9%-i müsbət idi (Diaqram 5). Qeyd olunmalıdır

ki, COVID-19 pandemiyası məktəbdən kənarında rəqəmsal bacarıqların inkişafına köməklik göstərmişdir. Müsbət cavabların ən aşağı payı tələbələr üçün olan və onlayn kitabxanalardakı cihazların payına düşür. Bu sahələrdə inkişafın olması xüsusi ilə məktəb qapanmalarının olduğu zamanlarda zəruridir.

DIAQRAM 5. SELFIE BƏYANNAMƏSİNƏ GÖRƏ NƏTİCƏLƏR (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ NİSBƏTİ)

AZƏRBAYCAN PİLOT – Göstəricilər: SELFIE BƏYANNAMƏSİNƏ GÖRƏ NƏTİCƏLƏR (müsbət cavabların faiz nisbəti, azalan sıra ilə)

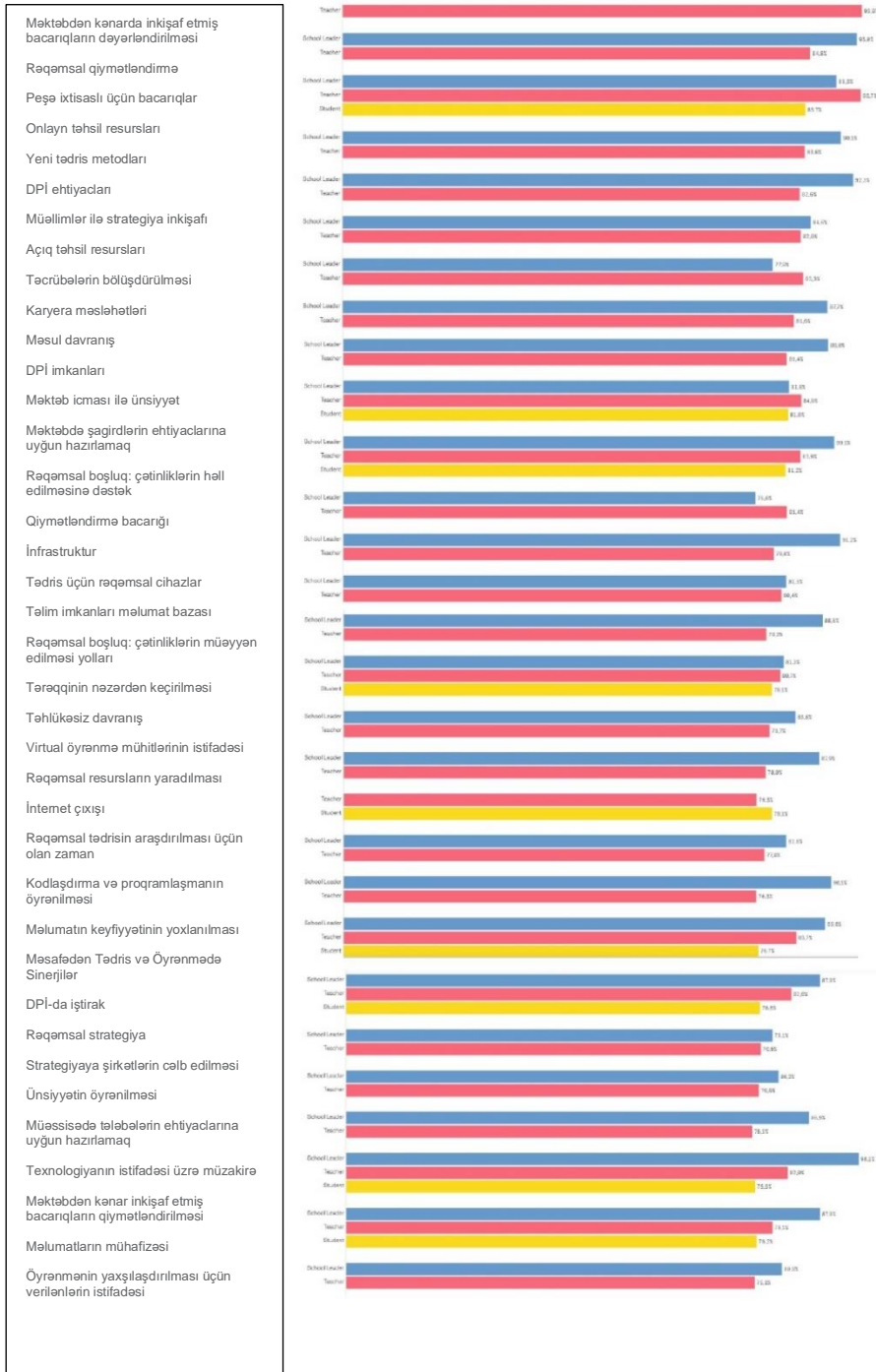
Mənbə: JRC

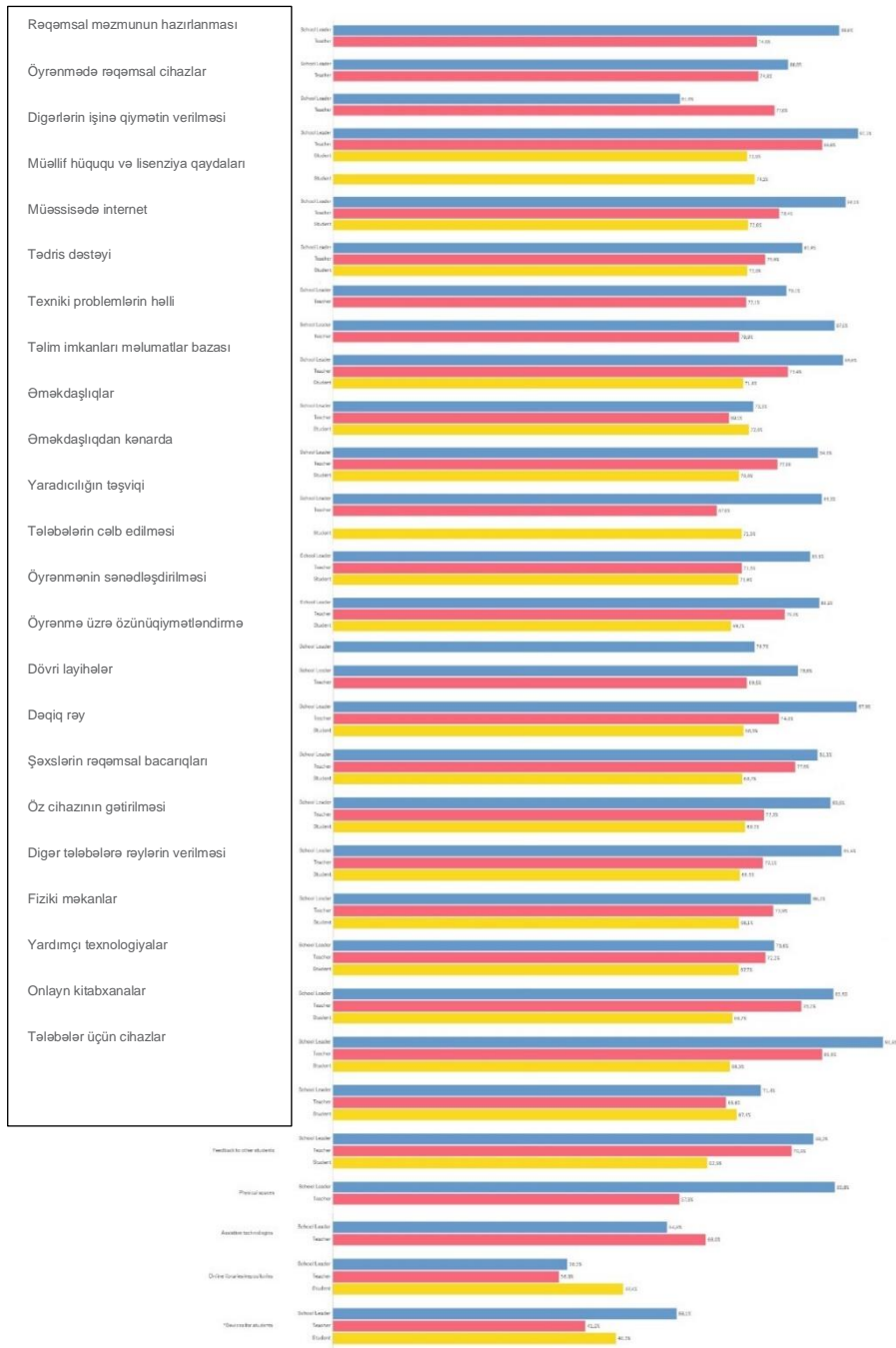
Aşağıdakı diaqramdan göründüyü kimi, məktəb rəhbərləri müəllim və tələbələrə fərqli olaraq ən müsbət cavablar verən qrupdur. Ən pessimist qrup tələbələrdir. Bu tendensiya bütün qiymətləndirmələrdə özünü göstərir. Bu, milli və yerli siyasət tədbirlərinin planlaşdırılmasında nəzərə alınmalıdır.

DİAQRAM 6. İSTİFADƏÇİ KATEQORİYALARINA GÖRƏ SELFİE BƏYANNAMƏSİ ÜZRƏ NƏTİCƏLƏR (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ GÖSTƏRİCİSİ)

AZƏRBAYCAN PİLOT – Göstəricilər: SELFİE BƏYANNAMƏSİ VƏ İSTİFADƏÇİ PROFİLİNƏ GÖRƏ NƏTİCƏLƏR (müsbət cavabların faiz nisbəti)

İstifadəçilərin hər bir kateqoriyası üçün sual üzrə müqayisəli özünüqiymətləndirmə. Qrafiklərin qısa izahlarına dair tam mətni görmək üçün PDF sənədinə istinad etməyiniz rica olunur.

Mənbə: JRC

Toplanmış məlumatlara əsasən respondent müəllimlər əməkdaşlıq yolu ilə öyrənməni ən faydalı DPI fəaliyyəti (Qrafik 7) sayırlar. Tədqiqat səfərləri və akkreditasiya edilmiş proqramlar müsbət cavablar üzrə ən aşağı faiz əldə edib.

DİAQRAM 7. DPİ FƏALİYYƏTLƏRİNİN FAYDALILIĞI (MÜSBƏT CAVALARIN FAİZ NİSBƏTİ)

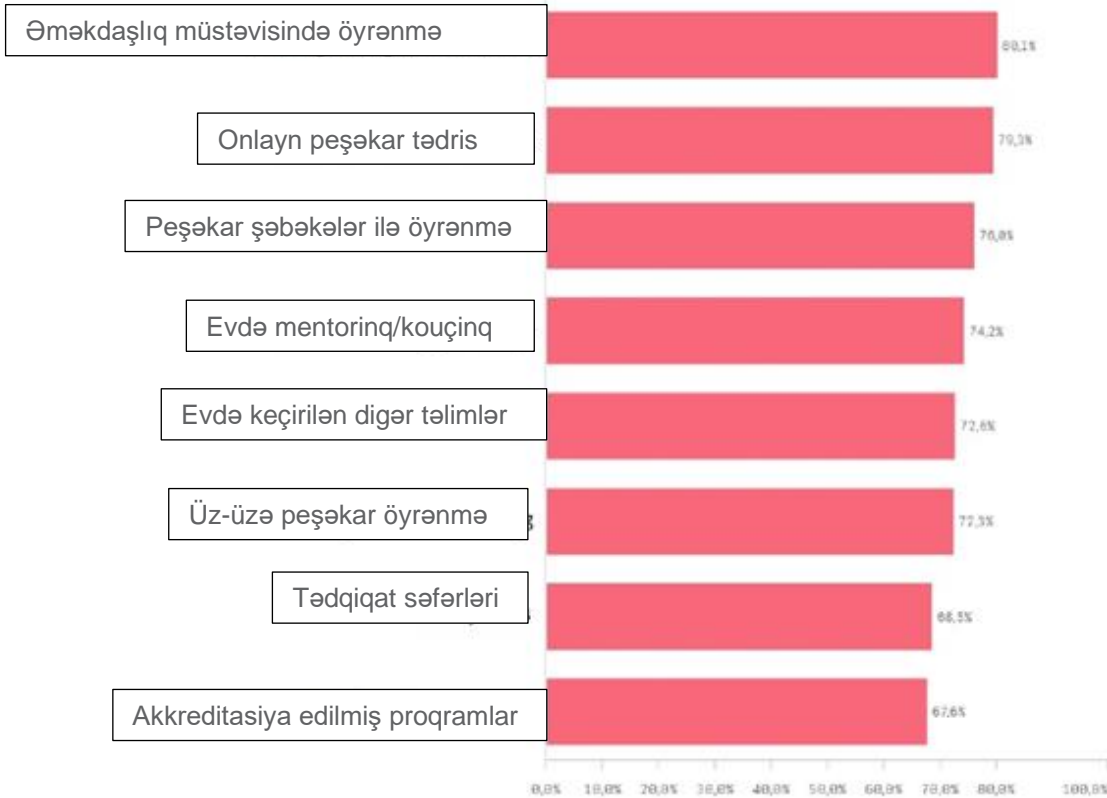
Müəllimləriniz keçən il iştirak etdikləri DPİ fəaliyyətlərinin faydalılığı barədə nə düşünürsünüz?

İştirak

Müsbət cavabların faiz nisbəti

Müəllimlər

640

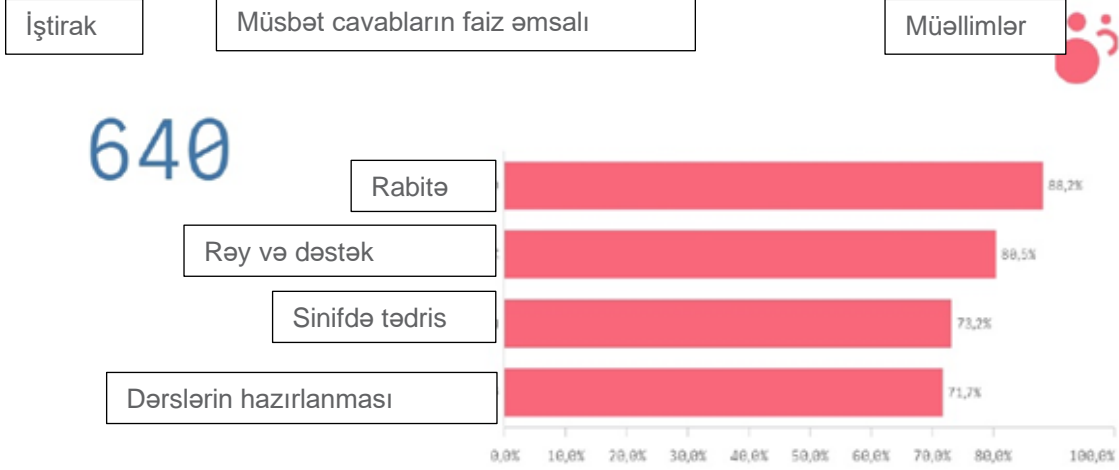

Mənbə: JRC

Özünü qiymətləndirmədə iştirak edən müəllimlər əsasən ünsiyyət, sonra rəy və dəstək sahəsində texnologiyanın tətbiqində çox əzmlidirlər. Onlar, dərslərin tədrisi və hazırlanmasında texnologiyanın daha az tətbiq etdiklərini bildirdilər. Bu, COVID-19 -un təsiri ilə izah oluna bilər, belə ki, pandemiya kommunikasiyanı ön plana çəkdi və müəllimləri rəylərin verilməsi və dəstək üçün onlayn platformalar vasitəsi ilə texnologiyadan istifadə etməyə şövq etdi və texnologiyanın sinfin tədrisindəki əhəmiyyətini azaltdı. Məlumatlar eyni zamanda onu göstərir ki, müəllimlərin dərslərin hazırlanması və qiymətləndirmələrdə öz əzmkarlıqlarını artırmaları üçün rəqəmsal texnologiyanın tətbiqinə dair daha çox təlimə ehtiyac var.

DİAQRAM 5. TEXNOLOGİYANIN TƏTBİQİNDƏ MÜƏLLİMLƏRİN ÖZÜNƏİNAMI (MÜSBƏT CAVABLARIN FAİZ ƏMSALI)

Aşağıdakı tapşırıqlar üçün texnologiyanın tətbiqində müəllimlərinizin özünəinamı nə qədərdir?

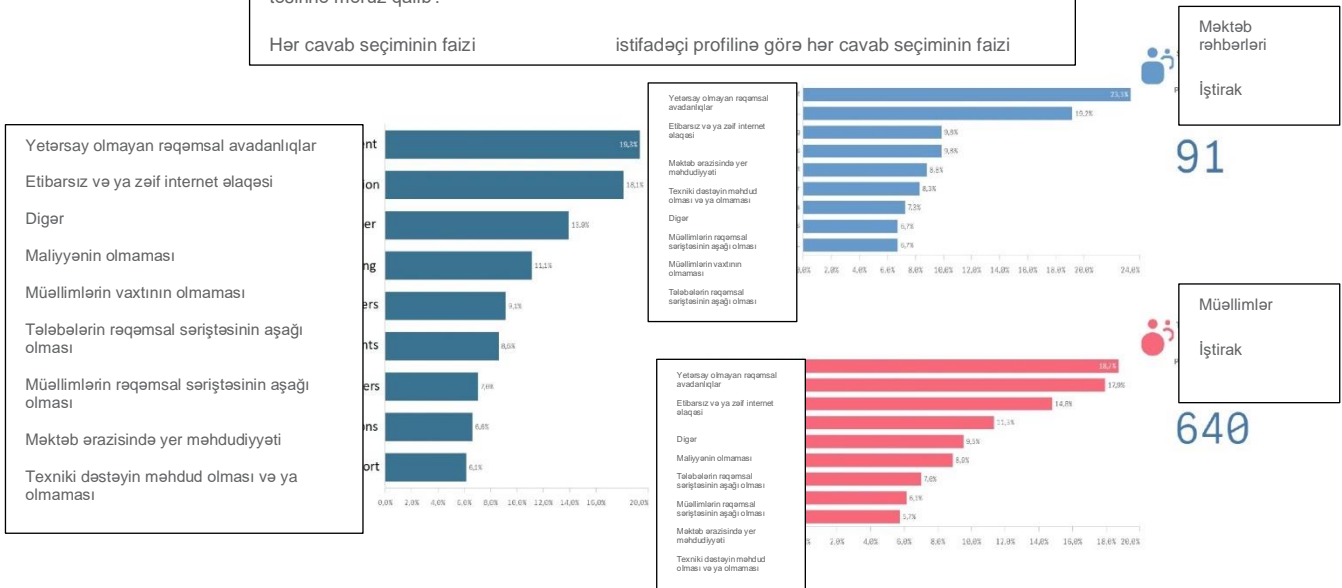
Mənbə: JRC

SELFIE müəyyənləşdirdi ki, yetərsay olmayan rəqəmsal avadanlıqlar və etibarsız və ya zəif internet bağlantısı rəqəmsal texnologiyalarla keçirilən təlim və tədrisə ən mənfi yöndə təsir göstərən faktorlardır (Diaqram 9). Texniki dəstəyin məhdud olması və ya olmaması, məktəb ərazisindəki məhdudiyətlər və müəllimlərin rəqəmsal səriştəsinin aşağı olması bu kimi neqativ faktorlar arasında ən aşağı xal qazanmışdır. Baxmayaraq ki, bunlar özünüqiyətləndirmənin nəticələridir, COVID-19 böhranı müddətində meydana çıxan problemlər də bu nəticələri dəstəkləyir.

DİAQRAM 9. RƏQƏMSAL TEXNOLOGİYALAR İLƏ OLAN TƏLİM VƏ TƏDRİSƏ MƏNFİ TƏSİR GÖSTƏRƏN FAKTORLAR (HƏR CAVAB SEÇİMİNİN FAİZ NİSBƏTİ)

Məktəbinizdə rəqəmsal texnologiyalar ilə keçirilən təlim və tədris aşağıdakı faktorların mənfi təsirinə məruz qalıb?

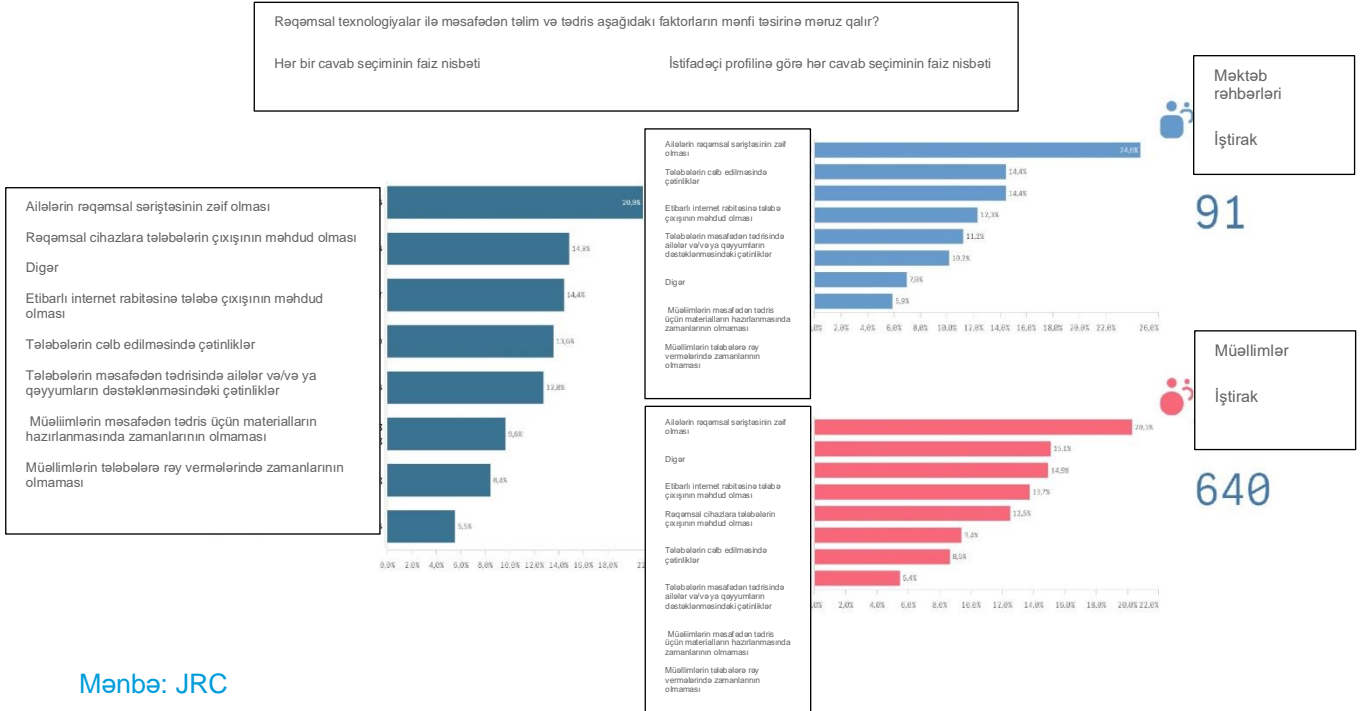
Hər cavab seçiminin faizi istifadəçi profilinə görə hər cavab seçiminin faizi

Mənbə: JRC

Respondent məktəb rəhbərləri və müəllimlər tərəfindən qeyd olunan məsafədən tədrisə mənfi təsir göstərən əsas faktorlar ailələrin rəqəmsal səriştəsinin zəif olması və rəqəmsal cihazlara tələbələrə giriş imkanının məhdud olmasıdır (Diaqram 10). Respondentlərə görə müəllimlərin məsafədən tədris üçün materialların hazırlanması və tələbələrə rəy verilməsi üçün zamanları olur.

DİAQRAM 10. RƏQƏMSAL TEXNOLOGİYALAR İLƏ TƏLİM VƏ TƏDRİSƏ MƏNFİ TƏSİR GÖSTƏRƏN FAKTORLAR (HƏR CAVAB SEÇİMİNİN FAİZ NİSBƏTİ)

Mənbə: JRC

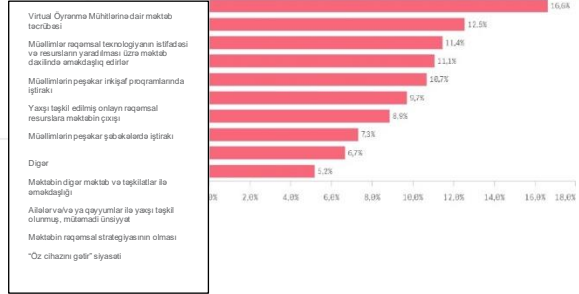
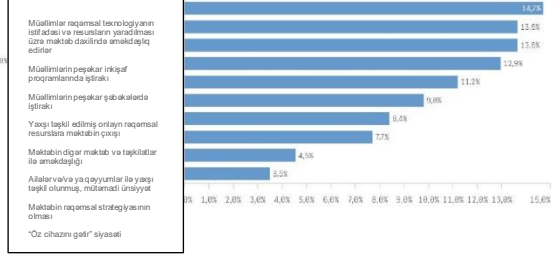
Respondentlər rəqəmsal texnologiyalarla məsafədən təlim və tədrisə təsir göstərən müsbət faktorları sıralayıblar (Diaqram 11). Ən güclü müsbət faktor Virtual Öyrənmə Mühitlərinin istifadəsinə dair məktəb təcrübəsi olub və ən zəif faktor "Öz Cihazının Gətirilməsi" siyasəti olmuşdur. Bunun da səbəbi odur ki, məktəblər pandemiya zamanı virtual öyrənmə mühitlərinin istifadəsi üzrə təcrübə əldə edib. Bununla belə, tələbələrə maddi imkan əksər hallarda müasir rəqəmsal cihazların əldə edilməsi və məktəbdə istifadəsinə imkan yaratmır. Təhsil üzrə səlahiyyətli qurumlar da onları bu kimi cihazlarla adətən təmin etmirlər.

DİAQRAM 11. RƏQƏMSAL TEXNOLOGİYALAR İLƏ TƏLİM VƏ TƏDRİSƏ MÜSBƏT TƏSİR GÖSTƏRƏN FAKTORLAR (HƏR CAVAB SEÇİMİNİN FAİZ NİSBƏTİ)

Rəqəmsal texnologiyalar ilə məsafədən təlim və tədris aşağıdakı faktorların müsbət təsirinə məruz qalır?

Hər bir cavab seçiminin faiz nisbəti

İstifadəçi profilinə görə hər cavab seçiminin faiz nisbəti

Məktəb rəhbərləri

İştirak

91

Müəllimlər

İştirak

640

Mənbə: JRC

Tələbələr özünüqiyətləndirmədə qeyd etmişlər ki, onlar rəqəmsal cihazlardan evdə əksər hallarda əyləncə üçün istifadə edirlər (Diaqram 12). Bu, rəqəmsal məzmun yaradanlar üçün məzmunun əyləncəli formatda hazırlanmasına dair bir işarə ola bilər.

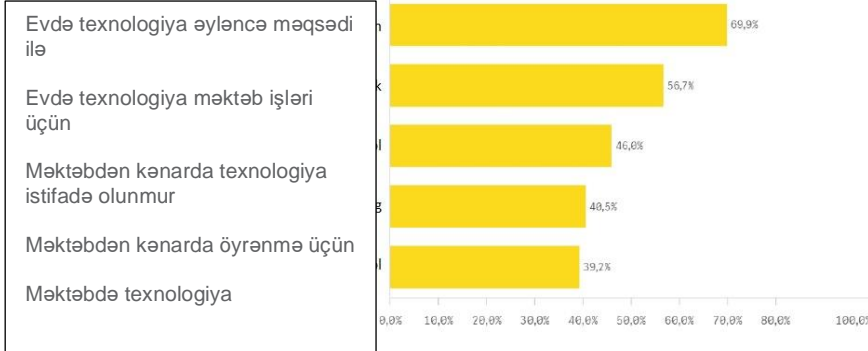
Texnologiyaların məktəbdə istifadəsi aşağı səviyyədədir və bu da sorğunun keçirildiyi zaman (və bir neçə ay əvvəl) məktəb qapanmalarının olması ilə izah oluna bilər.

DİAQRAM 12. TƏLƏBƏLƏRİN MƏKTƏB DAXİLİNDƏ VƏ KƏNARDA TEXNOLOGİYADAN İSTİFADƏSİ

Tələbələriniz məktəbdə və kənarında texnologiyadan necə istifadə edirlər?

İştirak Müsbət cavabların faiz nisbəti Tələbələr

5.694

Mənbə: JRC

Tələbələr düşünür ki, onların məsafədən öyrənməsinə təsir göstərən əsas faktor onların proqram/tətbiqlərin istifadəsi üzrə rəqəmsal bacarıqlarıdır (Diaqram 13). Onların internet axtarış bacarıqları da onlar üçün vacib amildir.

DİAQRAM 13. RƏQƏMSAL TEXNOLOGİYALAR İLƏ MƏSAFƏDƏN TƏLİMƏ MÜSBƏT TƏSİR GÖSTƏRƏN FAKTORLARA DAİR TƏLƏBƏLƏRİN ANLAYIŞI (HƏR BİR CAVAB SEÇİMİ ÜZRƏ FAİZ GÖSTƏRİCİSİ)

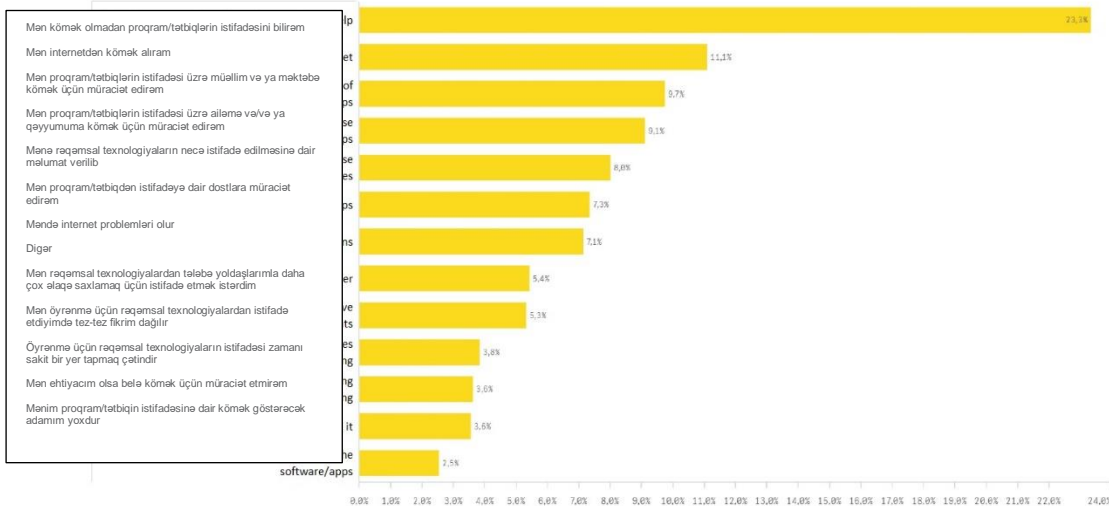
Rəqəmsal texnologiyalar ilə məsafədən təlim aşağıdakı faktorların müsbət təsirinə mənuz qalır?

İstifadəçi profilinə görə hər bir cavabın faiz nisbəti

Tələbələr
İştirak

5.694

Mənbə: JRC

Əlavə III – Fəaliyyət planı şablonu

Təhsil müəssisəsi: _____ (təhsil müəssisəsinin adı)

Məktəbdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqinin yaxşılaşdırılması üzrə fəaliyyət planı

Təhsil ili: _____

İnkişaf etdirilməli olan sahə (birini seçin):

- A: Liderlik
- B: Əməkdaşlıq və Şəbəkələşmə
- C: İnfrastruktur və Avadanlıqlar
- D: Davamlı Peşəkar İnkişaf
- E: Pedaqogika: Dəstək və Resurslar
- F: Pedaqogika: Sınıfdə icra
- G: Qiymətləndirmə Təcrübələri
- H: Tələbə Rəqəmsal Səriştəsi

Məqsəd: _____ (məqsəd bəyanatı)

Hədəf (tədbir): _____ (hədəf bəyanatı)

No:	Fəaliyyətlər	Göstərici	Resurslar	Maliyyə	İcraçılar	Zaman
1						
2						
3						
4						